

MIINA ÄKKIJYRKÄN TAITEILIJAPORTFOLIO

Marja Karttunen

Opinnäytetyö
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kulttuurituotannon koulutusohjelma
Arvioitavaksi jättämisaika - joulukuu 2009

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Kulttuurituotannon linja

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Työn tekijä(t) Marja Karttunen	
Työn nimi Miina Äkkijyrkän taiteilijaportfolio	
Työn ohjaaja(t) Jyrki Simovaara ja Arto Lindholm	Sivumäärä 39 + 4 kpl liitteitä + kirja
Tiivistelmä <p>Miina Äkkijyrkkä on kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävä suomalainen kuvanveistäjä ja kuvataiteilija. Aiheenaan hän käyttää lehmää – niin kuvaveistossa, maalauksissaan kuin performansseissaan. Moni tunnistaa hänen JOY teoksensa Sörnäisten rantatieltä. Työ koostuu kahdesta lehmäaiheisesta peltikonstruktiosta, jotka Suomen valtion taidemuseo hankki nykytaiteen kokoelmaansa 2000-luvun alkupuolella. Tunnustuksena elämäntyöstään taiteilija sai kuvataiteen valtionpalkinnon vuonna 2002.</p> <p>Opinnäytteeni tarkastelee portfolio aihetta kokonaisuutena ja tavoitteena on ollut valmistaa Miina Äkkijyrkälle taiteilijaportfolio (painotuote) kansainvälistä markkinointia varten. Lopullinen produkti on 23 cm x 25 cm kokoinen kirja, joka sisältää 40 sivua. Siihen liittyvä taittotyö on toteutettu InDesign – ohjelmalla ja kirjan painatuksesta vastasi ArtPrint. Ensimmäinen taiteilijatapaaminen tapahtui helmikuussa 2008 ja kirja valmistui kesäkuussa 2009.</p> <p>Tutkittuani portfolio aihetta havaitsin, että ei ole mitään yksiselitteistä vastausta siihen, miten hyvä taiteilijaportfolio tehdään. Omassa työssäni paras ratkaisu syntyi kokonaisuudesta, jossa portfolio sisältää omintakeista tekstiä taiteilijalta itseltään, ulkopuolisen luonnehdinnan taiteilijasta, teoskuvia siten, että jokainen tekniikka esitetään omana osastona ja lopussa luonnollisesti tarkka ansioluettelo, josta käy ilmi näyttelyt, meriitit, tunnustukset ja henkilökohtaiset tiedot aikajärjestyksessä. Tällainen hyvin osastoitu taiteilijaportfolio on lukijaystävällinen ja antaa välittömästi lukijalle helpon tavan lähestyä taiteilijaa ja taidetta kokonaisuutena.</p>	
Asiasanat Portfolio, taiteilijaportfolio, painotuote, produkti, toiminnallinen opinnäytetyö, Miina Äkkijyrkkä	

ABSTRACT

Author(s) Marja Karttunen	
Title An Artist Portfolio of Miina Äkkijyrkkä	
Tutor(s) Jyrki Simovaara and Arto Lindholm	Number of pages 39 + 4 appendices + book
Abstract <p>Miina Äkkijyrkkä is a nationally and internationally remarkable Finnish sculptor and a visual artist. She uses the cow as her basic model – practically in all artistic areas where she works – in her sculptural works, paintings and in her performances. Many of you might know her work Joy – the Ruoholahti calves, which is situated in the crossroads of Sörnäisten rantatie and Hakaniemi. That piece of art consist of cows made of steel construction and car body parts. The Finnish national gallery bought it into their contemporary art collection in the beginning of the century. The Finnish state recognized her lifetime work with the State Art Award in 2002.</p> <p>My thesis looks into the portfolio concept as a whole and the aim has been to make a printed portfolio to Miina Äkkijyrkkä for international marketing. The final product is a book or booklet of 40 pages and in the size of 23 cm x 25 cm. The layout work was done with the help of the InDesign program and the final print was made by Art-Print printing factory. The first meeting with the artist was in February 2008 and the book was ready in June 2009.</p> <p>After studying the subject I realized, that there is no simple answer to how a good portfolio of an artist should be done. In my own work the best result was achieved by a combination of different sections. The sections consisted of a brief statement from the artist and a brief analysis made by a highly appreciated person in the Finnish art society. Additionally, there are separate sections for all techniques that the artist represents and finally a detailed Curriculum Vitae with details of exhibitions, recognitions, education and naturally personal details. It is recommended that all these details are given in time order. A well-sectioned portfolio is reader friendly and it immediately opens an easy way to approach the artist and her works.</p>	
Keywords Portfolio, Portfolio of an artist, print, product, practical thesis, Miina Äkkijyrkkä	

1	JOHDANTO	3
1.2.	Opinnäytteen tavoite ja kiinnostavuus	4
1.3.	Produktin eli painotuotteen tavoite	5
1.4.	Valmiin produktin luonnehdinta.....	5
1.5.	Opinnäytetyön rajausta.....	5
1.6.	Teoreettinen viitekehys ja prosessikuvaus.....	5
1.7.	Kysymyksen asettelua	5
2	PORTFOLIO	6
2.1.	Mikä on portfolio?	6
2.2.	Portfolion tarkoitus	8
2.3.	Portfolion historia	8
2.4.	Paperinen vai digitaalinen portfolio?	9
2.5.	Erilaisia portfolio tyyppejä	10
2.6.	Portfolion ongelmia	12
2.7.	Miten aloittaa portfolio?.....	13
2.8.	Miten työt valitaan.....	14
2.9.	Portfolio painotuotteena.....	14
3	MIINA ÄKKIJYRKÄN PAINOTUOTTEEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS	15
3.1.	Projektin aikataulullinen kuvaus.....	15
3.2.	Painotuotteen konseptointi.....	16
3.3.	Lähdemateriaalin analysointi	18
3.4.	Painotuotteen uusi tavoite.....	20
3.5.	Oikean mielikuvan luominen graafisin keinoin	21
3.6.	Osastointi.....	22
3.7.	Kuvavalinnat	24
3.8.	Väri­valinnat	25
3.9.	Typografiavalinnat	27
3.10.	Ulkoasuvalinnat	29
3.11.	Tarkistukset ennen painoa.....	30
3.12.	Painotalotarjoukset ja valittu painotalo.....	30
4	ERITYISKYSYMYKSET	31
4.1.	Painotuotteen kommentointi ja käytetyt asiantuntijat	31
4.2.	Budjetointi ja rahoitus	32
4.3.	Näyttelyvaihtokeskus FRAME.....	33
4.4.	Yksityisten säätiöiden myöntämä rahoitus.....	34
4.5.	Taiteen keskustoimikunta	35
5	LOPPUPÄÄTELMÄT	35
	LÄHDELUETTELO:	38

1 JOHDANTO

Moni meistä tunnistaa kuvanveistäjä Miina Äkkijyrkän taiteen autonpellistä rakennetuista peltilehmistä Sörnäisten rantatiellä. Ne tervehtivät iloisesti autoilijoita päivittäin ruuhkaisella ajotiellä. Kesällä kukkivat kukat patsaiden ympärillä, kun taas talvella lehmät talloivat raskaalla kivijalustalla lunta alleen. Teoksen nimi on JOY, joka koostuu kahdesta teräskonstruktiosta ja auton peltiosista. Alkujaan ko. peltilehmät ilostuttivat myös Ruoholahdessa galleria Forum Boxin edessä. Sörnäisten rantatien veistokset tunnetaan myös nimellä Ruoholahden vasikat, jotka Suomen valtionaidemuseo hankki nykytaiteen kokoelmaansa 2000-luvun alkupuolella.

Miina Äkkijyrkkä ei ole pelkästään ”peltitaiteilija” vaan aidosti merkittävä kuvanveistäjä ja lahjakas kuvataiteilija. Taitava kädenjälki ja viivanhallinta huomattiin jo opiskeluaikana (Markku Valkonen, 2009). Aiheena hän käyttää lehmää – niin kuvaveistossa, maalauksissaan kuin performansseissaan. Haikon kartanon tämän kesän avajaisissa saimme kuulla taiteilijan virren veisuuta, lehmille huutoa ja näyttävää esiintymistä - kuinkas muuten kuin näyttävässä pinkissä juhlapuvussa.

Taiteilija käsittelee lehmä -aihettaan syvällisesti ja monipuolisesti. Tunnustuksena elämäntyöstään taiteilija sai kuvataiteen valtionpalkinnon vuonna 2002.

Taiteilija on tunnettu äkkipikaisuudestaan. Julkinen media rakastaa ääripäitä ja tässä suhteessa Miina Äkkijyrkkä onkin median lemmikki. Tempauksillaan hän on yltenyt monen iltapäivälehdien sivuille. Värikäs taiteilija, josta tehdään värikäitä juttuja.

Miina rakastaa elämää ja eläimiä. Hän osaa olla naurava, iloinen, inhimillinen, miellyttävä ja ehkä ajoittain läheisyyttäkin kaipaava yksinäinen ihminen. Taiteilija ei päästä henkilöitä kovin lähelle itseään. Tosiystäviä on harvassa. Miina on täydellinen visualisti. Kyytöt ja taide ovat etusijalle toiseksi taitavat jäädä perhe ja ystävät.

1.2. Opinnäytteen tavoite ja kiinnostavuus

Opinnäytteen tavoite on tarkastella taiteilijaportfoliota kokonaisuutena ja valmistaa Miina Äkkijyrkän taiteilijaportfoliosta painotuote kansainvälistä markkinointia varten. Opinnäyte tarkastelee erilaisista portfolioita ja Miina Äkkijyrkän painotuotteen valmistamiseen liittyvää prosessia. Opinnäyte on ns. toiminnallinen opinnäyte.

Alunperin työ oli tarkoitus toteuttaa pienimuotoisena taiteilijakansiona, jota taiteilija olisi voinut itsenäisesti päivittää. Hän kuitenkin halusi käyttää luottovalokuvaajansa valokuvia ja tästä syystä oli tarkoituksenmukaisempaa muuttaa kansioversio itsenäiseksi painotuotteeksi.

Miksi aihe on niin kiinnostava.

Tässä taiteilijaportfoliossa kiinnostaa yleisesti portfolio aiheena, mitä siitä on kirjoitettu ja mitä voimme oppia. Lisäksi pidän mielenkiintoisena tutkia miten graafisella puolella annetaan ohjeistusta visuaaliseen puoleen ja mitä voim oppia kirjanvalmistusprosessista. Luonnollisesti taiteilija persoonana on kiinnostava ja haastava.

Taittotyö toteutetaan InDesign-ohjelmalla, johon olen saanut Humanistisen ammattikorkeakoulun puitteissa koulutusta. Ohjelmaan perehtyminen on erityisen motivoivaa, koska valtaosa lehtitaloista ja graafisen alan toimijoista käyttävät tätä nimenomaista taitto-ohjelmaa omassa tuotannossaan.

Ajallinen perspektiivi

Miina Äkkijyrkän taiteilijaportfolio tuli esille ensimmäisen kerran tammikuussa 2008. Projekti ”jäädettiin” kesäkuussa 2008 kun huomattiin, että rahoitus ei yksinkertaisesti ollut kunnossa ja portfolioprojekti kaatui omaan mahdottomuuteensa. Projekti ”synnyttiin” uudelleen lokakuussa 2008 ja tammikuussa 2009 myönnetyn apurahan ja keväällä saadun muun rahoituksen turvin oli mahdollista valmistaa taiteilijan kansainvälistä markkinointia varten painotuote.

1.3. *Produktin eli painotuotteen tavoite*

Julkaistava painotuote tulee taiteilijan omaan käyttöön ja kansainvälistä markkinointia varten. Painotuotteen teksti tehdään suomen, ranskan ja englannin kielellä. Kaikki kieliversiot sisällytetään julkaistavaan painotuotteeseen.

1.4. *Valmiin produktin luonnehdinta*

Lopullinen produkti on 23 cm x 25 cm kokoinen kirja ja sisältää 40 sivua. Kirja sisältää valokuvataiteilija Juha Metson ja Lehtikuva Oy:n 16 korkeatasoista kuvaa Miina Äkkijyrkästä, hänen töistään, työskentelystään ja kyyttölehmistä. Tämän lisäksi kirja sisältää Miinan oman tekstin, Espoon modernintaiteen museon museonjohtaja Markku Valkosen taiteilijaluonnehdinnan ja taiteilijan ansioluettelon. Alkuperäiset suomenkieliset tekstit on käännetty englanniksi ja ranskaksi. Ranskankielisestä käännöksestä vastasi filologi Carli Eskelin ja englanninkielisestä käännöksestä vastasi käännöstoimisto AAC-Noodi.

1.5. *Opinnäytetyön rajaus*

Opinnäytteen tarkoituksena oli valmistaa toiminnallinen opinnäytetyö Miina Äkkijyrkän taiteilijaportfoliosta. Työ ei tule olemaan elämänkerrallinen kokonaisuus vaan keskittyy tarkastelemaan taiteilijan tuotantoa kokonaisuutena.

1.6. *Teoreettinen viitekehys ja prosessikuvaus*

Teoreettisella puolella käsittelen portfolio teemaa yleisesti ja pohdin asioita, jotka vaikuttavat taiteilijan portfolion rakentamiseen.

Painotuotteen suunnittelu ja toteutus kuvataan prosessina vaihe vaiheelta ja sen toteutusta ohjaa Samaran graafisen alan julkaisu ”Publication Design Workbook”.

1.7. *Kysymyksen asettelu*

Kuvataiteilijat julkaisevat usein näyttelyiden yhteydessä taideluetteloita, jossa on ajankohtaisia kuvia tai kuvia esillä olevasta taidenäyttelystä. Voidaanko näitä pitää taiteilijaportfolioina vai ovatko ne jotakin muuta.

Mitä tarkoitetaan taiteilijaportfoliolla? Mikä se on? Onko se läpileikkaus tämänhetkisestä tuotannosta vai onko se kattava luettelo koko elämäntyöstä vai onko se sittenkin otos jostakin muusta. Mihin sitä tarvitaan? Onko olemassa erilaisia portfolioita?

Mitä tapahtuu kun portfolio halutaan valmistaa painotuotteeksi asti? Mitä lisävaatimuksia siitä syntyy? Mitä tekijänoikeudellisia asioita tulisi miettiä? Entä miten painotuote on mahdollista rahoittaa? Tämän kappaleen kysymyksiä pohditaan samalla kun painotuotteen eri vaiheita tarkastellaan.

2 PORTFOLIO

2.1. Mikä on portfolio?

Sana portfolio voidaan kääntää latinankielisistä sanoista portare eli kantaa ja folio eli lehti. Sanatarkasti sitä voidaan myös tulkita kannettaviksi irrallisiksi lehtisivuiksi. Fyysisesti portfolio voi olla kansio, DVD, kirja, laatikko, albumi, video-filmi, tietokonelevyke, kasetti, esine- tai kuvakokoelma tai salkku, jonka aineiston tekijä kokoaa valitsemallaan periaatteella (Fredriksson, Portfolion mahdollisuudet, 2007 ja Linnakylä & Pollari & Takala, 1994, s 11).

Portfolion tarkoituksena on dokumentoida ja näyttää omaa osaamista ja sen voi laatia moneen eri käyttötarkoitukseen. Päämääriä voi siis olla useita ja tästä syystä sen sisältöä on pohdittava tapauskohtaisesti. Yksi ja sama portfolio ei palvele jokaista käyttötarkoitusta, joten on tärkeitä määritellä portfoliolle selkeä tavoite ennen sen aloittamista. Sisältö määräytyy sen mukaan mihin tarkoitukseen se laaditaan.

Kuvataiteilijat ja valokuvaajat käyttävät usein portfoliokansioita, jotka sisältävät niin kirjallisia teosluetteloita kuin teoskuvia. Näyttelykeskus FRAMEn (Suomen

kuvataiteen vienninedistämiskeskus) ylläpitämien teoskansioiden lukumäärä on suuri ja niiden sisältö vaihtelee merkittävästi taiteilijasta toiseen. Hyvää portfolioa on vaikea tunnistaa. Tärkeätä kuitenkin on, että portfolio on aina tekijänsä näköinen ja heijastaa hänen arvomaailmaansa.

Portfoliolla tarkoitetaan taitelijaportfolion yhteydessä omaa töiden kokoelmaa, joka edustaa monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti taiteilijan osaamista.

Portfolion laatija joutuu analysoimaan, valikoimaan ja asettamaan tavoitteita miten ja mihin tarkoitukseen portfolioa käytetään. Portfolion luonne ja sisältö vaihtelevat sen pääasiallisen tarkoituksen mukaan. Portfolio voi olla luonteeltaan oppimisprosessia myötäilevä työkansio, johon kootaan kaikki teokset ja luonnokset tai se voi olla tuloksia esittelevä työkansio, johon valittaa taiteilijan edustavimmat tai kuvaavimmat työt (Fredrisson, Portfolion mahdollisuudet).

Portfolio voi sisältää hyvin itsenäisiä tai yhteisprodukteina toteutettuja töitä, jotka sijoittuvat joko yhden tai useamman oppiaineen alueelle tai liittyvät johonkin aihe, tieto- tai taitokokonaisuuteen. (Linnakylä, Pollari, Takala s. 11)

Portfolio voi sisältää omien töiden esittelyn lisäksi myös muun asiantuntijan, uskotun ystävä tai oman arvioinnin töistä ja tekemisestään. (Linnakylä, Pollari, Takala s. 11)

Konkreettiselta muodoltaan portfolio voi olla kansio, salkku, laatikko, albumi, videofilmi, CD, DVD, kasetti, esine tai kuvakokoelma. Keskeisintä ei ole portfolion ulkoinen muoto vaan tuottamis-, valikointi- ja arviointiprosessi, jossa käydään läpi sisältöä. (Linnakylä, Pollari, Takala s. 11)

Portfolio on henkilön itsensä valitsema kokoelma hänen tärkeimmistä ja tarkoitukseen sopivimmista töistään, joita hän käyttää esimerkiksi saadakseen näyttelykutsun tai anoakseen apurahaa.

Erilaisista työnäytteistä koottava salkku voi olla työsalaku tai näytesalkku. Työsalakuun sijoitetaan kaikki työt myös keskeneräiset. Se voi toisaalta olla valmiiden ja valikoitujen töiden kokoelma eli näytesalkku. Salkku eli portfolio on jatku-

vasti kehittyvä ja muuntuva. Portfolio kehittyy ja sen sisältöä voidaan muuttaa tavoitteiden, tarpeiden, toiveiden, tietojen ja taitojen mukana. (Linnakylä, Pollari, Takala s. 52)

2.2. *Portfolion tarkoitus*

Portfolion tarkoituksena on osoittaa taiteilijan henkilökohtainen osaaminen ja asiantuntijuus. Se on henkilön oma kokoelma sellaisia näytteitä ja pohdintoja, jotka monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti osoittavat hänen osaamisalueensa ja saavutuksensa. Portfolio on tekijän henkilökohtainen esittely, jossa tekijän osaaminen ja persoonallisuus välittyvät lukijalle. Vahvuuksien ja osaamisen lisäksi portfolioissa voi tuoda esiin myös henkilön kehittämishaasteita ja –tavoitteita (Peda.net, Portfolio-opas)

Portfolio on voidaan myös luoda markkinointia varten, joten laatijan on hyvä tunnistaa mitkä oleelliset osa-alueet halutaan tuotteeseen mukaan. Portfolio voi antaa kokonaisvaltaisemman kuvan osaamisesta ja oppimisesta kuin yksittäiset teokset, sillä sen kautta voi näyttää yksilöllisemmin pitkäaikais- tai poikittaisleikkauksen taitelijan töistä ja vahvuuksista.

Portfolion kautta kuvataiteilijan on helppo osoittaa osaamistaan ja ohjata kuulija keskustelemaan samalla tasolla hänen teoksistaan. Hyvällä näytesalkulla vältetään väärinymmärrykset, säästetään aikaa ja vältetään turhilta kustannuksilta, jotka saattavat syntyä kahden eri ihmisen erilaisesta mielikuvan tulkinnasta. (Ed Marquand, 1993)

2.3. *Portfolion historia*

Taiteilijoiden luonnoskirjat ja näytekansiot ovat alkuperää kaikelle nykyiselle portfolion käytölle. Luonnoskirjat ovat olleet aina osa taiteellista työprosessia ja tukeneet sekä tallentaneet visuaalista ajattelua ja luonnostelua. Tämä näkyy vahvasti edelleen lähtökohtana taiteilijoiden ja taideopiskelijoiden portfolioissa (Fredriksson, Portfolion mahdollisuudet).

Taidealoilla portfolio yleensä käsittää kokoelman, joka monipuolisesti kuvaa tekijänsä toimintaa ja osaamista taidealallaan. Se on näyte tekijän ilmaisutavasta, visuaalisesta tai musiikillisesta osaamisesta ja laaduista ja mahdollisista erityis- taidoista. (Bloom & Bacon 1995, Wolf 1996)

2.4. Paperinen vai digitaalinen portfolio?

Digitaalinen portfolio myötäilee paperista portfolioa, mutta sen sisältöä tuotetaan ja ylläpidetään sähköisessä muodossa. Digitaalisen portfolion etuja ovat tehokkaammat julkaisukanavat ja monipuolisemmat tavat esittää aineistoa. Multimedian lisääminen, linkitykset, aineiston ylläpitäminen ja päivittäminen on helppoa. Itse toteutettu digitaalinen portfolio voi olla myös osoitus teknisestä osaamisesta muun ammatillisen osaamisen rinnalla (Peda.net, Portfolio-opas).

Paperisen portfolion voi toteuttaa joko kirjan- tai kansionmuotoon. Kansion vahvuutena on se, että sisältöä voi tarvittaessa päivittää ja välilehtiä on helppo lisätä. Kansion ylläpito on työläämpää ja kustannukset ovat tässä mielessä kalliimpia. Kirjan tai pienen kirjaseen muotoon tehty portfolio tulee suurissa painomäärissä edulliseksi. Pienissä painosmäärissä ns. perustamiskustannukset kuten graafinen suunnittelu ja painokoneladonta ovat alkukustannuksissa suurimmat. Mitä suuremmiksi painosmäärät kasvavat sitä pienemmäksi jää yhden painotuotteen kustannukset. Yleensä ei suositella alle 1000 kpl painosmääriä. Hyvin tehty painotuote on kuitenkin erittäin käyttökelpoinen markkinointiin. Se voidaan antaa kylkiäisenä, se voidaan jakaa näyttelyn yhteydessä tai se voidaan lähettää sellaisenaan galleriaan kuin ennakkokäyntikorttina. Formaatti on siisti ja vastaanottajalle yksiselitteinen. Kansainväliset piirit arvostavat laadukkaita painotuotteita.

Näyttelykeskus FRAME:n koordinaattori Henna Harrin mukaan näyttelyiden kuratointiin ja suunnitteluun parhaita ovat kuitenkin ns. kierrelehtikansiot, joissa on helposti päivitettävät muoviset sisätaskut. Teoksia on helppo selata, koska sivut aukeavat koko laajuudessaan ja taiteilijan on helppo päivittää uusimmat tai tarkoituksenmukaiset teokset kansioon. Kansioiden monistaminen on toki työ-

läämpää ja saattaa olla tietyissä tilanteissa vaikea muistaa kenellä kaikilla kyseinen päivitettävä kansio on.

Miina Äkkijyrkän produktin yhteydessä lähdettiin tekemään aluksikansion tyyppistä portfolioa, jossa perussivusto olisi tulostettu PDF-formaatissa olevasta tiedostosta. PDF tiedosto olisi puolestaan mahdollistanut sen, että taiteilija olisi voinut kätevästi tulostaa laajempia ja suppeampia kokonaisuuksia eri käyttötarkoituksiin samasta tiedostosta. Samaa tiedostoa olisi voinut lähettää sähköisesti eri puolille maailmaa ja laittaa www-sivustojen kautta jakeluun.

PDF tiedosto ja kansiontyyppinen ratkaisu hylättiin sen jälkeen kun tuli ilmi, että taiteilijalla ei ollut painattamiseen tarkoitettuja tekijänoikeuksia. Kuvat joita haluttiin käyttää olivat toisen valokuvataiteilijan omaisuutta. On ymmärrettävää, että kaikki haluavat käyttää hyvänlaatuisia kuvia jos sellaisia on saatavilla, mutta jos kuvaaminen on toisen ns. leipätyö, niin tässä suhteessa pitää kunnioittaa toisen tekijänoikeuksia.

2.5. Erilaisia portfolio tyyppejä

Portfoliot voidaan jakaa eri tyypeihin niiden sisällön mukaan.

Työportfolio tai perusportfolio on kokoelma työnäytteitä. Se on yleensä kookas kansio, joka sisältää niin valmiit kuin keskeneräiset työt (Peda.net, Portfolio-opas). Se voi sisältää niin ideoita kuin luonnoksia, artikkeleita, valokuvia, visuaalista materiaalia, ideoita kuin omia kommentteja eri työvaiheista.

Näyteportfolioon valitaan parhaat ja tarkoitukseen sopivimmat työt. Se on nimensä mukaisesti perusportfolioa suppeampi kokonaisuus. Aineiston jäsentämiseen vaikuttavat ulkoiset tavoitteet, kuten apuraha, näyttelypaikan haku, työpaikka tai jokin muu vastaava tavoite. Näyteportfolio harvemmin palvelee monia eri tavoitteita.

Arviointiportfolio sisältää töitä, joita voidaan pisteyttää (Peda.net, Portfolio-opas). Portfolion sisällön tarkoituksena on esim. lisääaineiston esittäminen. Halu-

taan kuvata tarkemmin jokin työn takana oleva ajatteluprosessi tai halutaan kuvata työn kehitystavoitteita. Arviointiportfolioita käytetään koulu- ja yliopisto-maailmassa.

Taitelijan ammatillisessa portfolioissa esitellään taiteilija henkilönä ja taiteilijana. Se sisältää tietoa henkilön omintakeisuudesta, toiminnasta, osaamisesta ja erityisosaamisesta. Kokonaisuus on huolellisesti koottu ja ulkoasu ilmentää ammattialaa (Fredriksson, Portfolion mahdollisuudet).

Projektiportfolio kuvaa taiteellista työskentelyä suhteessa menneeseen, nykyiseen ja tulevaan – aikaperspektiivi on olennainen osa tätä portfolioa. Sisällöllä pyritään kuvaamaan sitä miten esimerkiksi ajattelu tai tulkinta on muovaantunut aikojen saatossa. Sillä voidaan myös kuvata taiteilijan tapaa työskennellä, eri kehitysvaiheita ja lopputulosta.

Meriitti- tai ansioluetteloportfolioon kootaan ansioitumiset taiteilijana. Rakenteellisesti tämä muistuttaa hyvin pitkälle tavallista ansioluetteloa laajennetulla kuvailvalla tekstiosuudella. Tähän aineistoon kootaan työ- ja kouluhistoriaa ja kuvataan uran kiintopisteitä. Portfolioissa tuodaan esille käsityksiä ja ajatuksia taiteilijana. Portfolioissa voidaan myös kuvata eettisiä periaatteita omassa toiminnassaan.

Markkinointitarkoitukseen tehty taiteilijaportfolio muistuttaa näyteportfolioa, mutta siinä on sisällöllisesti osia meriittiportfolioista. Tämän tyyppinen portfolio on ihanteellinen esiteltäessä taiteilijan töitä ensimmäisen kerran. Portfolioon sisällytettävät työt ovat riittävän edustavia ja esittelevät tuotantoa kattavasti. Se sisältää taiteilijaluonnehdinnan, jonka voi tehdä kriitikko, hyvä ystävä, toinen taiteilija tai joku muu ulkopuolinen henkilö. Aineistossa olisi hyvä olla myös kuvaus omasta tavasta työskennellä ja kuvata omaa suhdettaan taiteeseen. Portfolioon sisällytetään myös ansioluettelo, josta harjaantunut lukija löytää oleelliset kohdat kuten koulutus, aiemmat näyttelyt, yhteisprojektit, vierailut ulkomailla, tunnustukset, apurahat, jne. (Keskustelu FRAME & Henna Harri)

2.6. *Portfolion ongelmia*

Portfoliolla on paljon hyviä puolia, mutta se ei ole ratkaisu kaikkeen. Taidepiireissä ja taideoppilaitoksissa sillä on kuitenkin oma paikkansa ja sitä on käytetty hyvinkin pitkään. Portfolio itsessään ei ole hankala toteuttaa, vaan haasteita aiheuttaa väline, jolla se halutaan toteuttaa. Onko taiteilija itse kykeneväinen teknisesti rakentamaan oman portfolionsa vai tarvitaanko ulkopuolisia apuja. Kuva-taiteilijalle ison haasteen luo jo pelkästään teoskuvien teko. Tarvitaan ammatti-valokuvaaja, jotta värit toistuvat kuvassa oikein.

Valotaiteilija Tulay Schakir tekee taidetta mm. valaisemalla maisemaa. Maisemassa voi olla esim. neliö tai maisemassa värit vaihtuvat rytmisesti. Tässä tapauksessa on luonnollisempaa, että oma portfolio tehdään DVD:n tai netissä esitettävän multimedian muotoon. Tarvitaan teknistä osaamista, jotta luonnossa toteutettu maisemanvalaisu tallentuu videoinnissa oikein. Tähän tarkoitukseen tarvitaan usein ammattitaitoista videointia ja valaistuksen hallintaa. Still-kuva ei tee oikeutta kokonaisteokselle edes A4 kokoisessa kuvassa. Kuva vaatii vähintäänkin kirjallisen kuvaelman teoksesta. Neljäntenä esimerkkinä ovat esim. performanssitaitelijat tai stand-up koomikot. Miten luoda heille oikeantyyppinen portfolio, kun esitykset ovat ainutkertaisia.

Portfolion toteutuksessa on tärkeitä kokeilla eri töiden sopivuutta toisiinsa. Samaa koskee teoksista otettuja valokuvia. Yhden työn esittäminen väärässä kohdassa saattaa latistaa toisen työn merkitystä. On myös tärkeää, että kuvat ovat laadultaan samanarvoisia. Parempi jättää yksi huonolaatuinen kuva pois, kuin sisällyttää se väkisin muiden hyvälaatuisten kuvien yhteyteen. Yksi huono kuva voi pilata kokonaisuuden, vaikka itse kuva sisällöllisesti olisi tärkeä. Miina Äkkijärjän projektissa kuvittelin, että ottamani teoskuvat voisi helposti laittaa toisen valokuvaajan kuvien yhteyteen, mutta näin ei ollut. Ammattivalokuvaajan kuvat ovat ammattivalokuvaajan kuvia ja omani näyttivät kovin amatöörimäiselle huippukuvaajan kuvien rinnalla.

Olivatpa portfoliot sitten työkansioita tai näyttekansioita, ne ovat aina yksilöllisiä ja erilaisia. Portfolion rakentamisessa on hyvin tärkeitä kokeilla erilaisia vaihtoehtoja. (Linnakylä, Pollari, Takala s. 61)

2.7. Miten aloittaa portfolio?

Synnytetessä taiteilijalle portfolioa, saattaa tuntua vaivalloiselle järjestellä asioita luonteviin ja suurempiin kokonaisuuksiin, koska materiaalia on paljon. Suuren materiaalmäärän äärellä on tärkeitä laatia portfoliolle kriteerit joiden mukaan edetään. Ilman tarkkaa päämäärää portfolioista syntyy helposti pelkkä arkistoiva perusportfolio, eikä niinkään näyteportfolio. Portfolion tarkoitus on siis erittäin olennainen.

Tavoitteiden lisäksi on syytä pohtia seuraavia asioita:

- resurssit (aika, raha, materiaalit, taidot)
- arvioi tietotekninen osaaminen ja tietoteknisten resurssien saatavuus
- miten vastaanottaja lukee portfolioa
- mikä on oleellista materiaalia, mikä taas ei
- miten arkistosi toimii ja miten työt ovat helposti saatavilla
- miten valita näytteet, jotka kuvaavat parhaiten tietojasi ja taitojasi ja
- ovatko kaikki sitoutuneet prosessiin

Lopuksi on tarkistettava, että asiat muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden unohtamatta aloitusta ja lopetusta. (Peda.net, portfolio-opas).

Taiteilijatoiden kohdalla on hyvä tarkastella itse taiteilijaa ja hänen omia taiteenaloja. Onko hän monitaiteilija vaan keskittynyt johonkin erityiseen alaan. Ammentaako hän samaa aihetta eri menetelmiin vai onko aiheet ja menetelmät toisistaan poikkeavat? Miten ryhmitellä taiteilijan töitä ja miten niistä voisi saada loogisen kokonaisuuden.

2.8. Miten työt valitaan

Laatipa portfolion taiteilija itse tai käytettiinpä siinä ulkopuolista suunnittelijaa, on sem oltava taiteilijanoloinen ja näköinen. Ulkoisesti portfoliossa tulisi kiinnittää huomiota sen helppoon käsiteltävyyteen. Portfolio ei saa olla lukijalleen liian raskas, suttuinen tai epälooginen.

Portfolioita voi olla useita ja erityyppisiä, yksi voi olla poikkileikkaavampi ja toinen kenties kattavampi yhden taiteenlajin osalta. Valittavien töiden ei aina tarvitse olla taiteilijan parhaita töitä. Joskus saattaa olla tärkeämpää esittää kuinka monipuolisesti jotakin aihetta on tutkittu.

2.9. Portfolio painotuotteena

Mikäli portfolio toteutetaan painotuotteena, on ensin tarkistettava rahoitusmahdollisuudet: Lisäksi on pohdittava minkä tasoisena painotuote halutaan valmistaa, minkälaisia kustannuksia syntyy ja mitä tekijänoikeudellisia asioita projektin tulisi huomioida. Kirjallisessa tuotoksessa jokaisella kirjoittajalla, valokuvaajalla ja graafisella suunnittelijalla on omat tekijänoikeutensa. Vastaavasti kääntäjät vastaavat omista käännoksistään. Materiaalia saa käyttöönsä yleensä maksamalla tekijänoikeuksista.

Painotalon velvollisuus ei ole varmistaa onko kirjaa lupa painattaa tekijänoikeuksien puolesta, vaan vastuu on painotuotteen tilaajalla. Miina Äkkijyrkän projektissa minä otin vastuun siitä, että kenenkään tekijänoikeuksia ei loukattu. Museonjohtaja Markku Valkosella ja taiteilija Miina Äkkijyrkällä oli oikeudet omiin teksteihinsä ja niitä ei saanut korjata ilman lupaa. Juha Metson valokuvaan saatiin 1000 kpl painomahdollisuus. Sama koski Lehtikuvan oikeuksia. 1000 kpl painoksessa yhden kuvan käyttöoikeudet maksoivat noin 125 € kovalta.

3 MIINA ÄKKIJYRKÄN PAINOTUOTTEEN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

3.1. Projektin aikataulullinen kuvaus

Taitelijaportfolio –projektin ensimmäiset yhteydenotot tapahtuivat tammikuussa 2008. Humanistisen ammattikorkeakoulun entinen oppilas Marianne Mäkinen etsi taiteilijaportfolion tekijää Miina Äkkijyrkälle.

Ensimmäinen yhteinen tapaaminen Miina Äkkijyrkän kanssa sovittiin Herttoniemeen erääseen tuttuun kahvila-baariin, jossa kävimme alustavia keskusteluja siitä mitä hän hankkeelta haluaa ja mitä taiteilijaportfoliolla tarkoitetaan yleisesti. Miina oli herttainen ja hyvin halukas tekemään yhteistyötä, sillä poikkeuksella, että yhteydenotot tapahtuisivat aina Vuokko Hännisen kautta.

Maalis-Huhtkuussa 2008 kävin sisältökeskustelut FRAME:n kordinaattorin Henna Harrin kanssa. Hänen avustuksellaan perehdyin FRAME:n portfoliokirjastoon, jota kuraattorit käyttävät aktiivisesti esitellessään eri taiteilijoiden tuotantoa ja töitä. Keväällä 2008 valmistui ensimmäinen portfolio versio.

Toukokuussa keskustelin Juha Metson kanssa useaan otteeseen valokuvien käyttöoikeuksista ja kävi ilmi, että taiteilijalla oli ainoastaan oikeudet Web-kuviin, mutta ei muita julkaisuoikeuksia. Ilman oikeuksia työtä ei ollut mahdollista julkaista missään muodossa – ei sähköisesti, eikä paperivedoksena. Hanke kaatui omaan mahdottomuuteensa. Taiteilijalla ei ollut varoja oikeuksien lunastamiseen.

Kesästä loppusyksyyn 2008 otin etäisyyttä koko hankkeeseen sekä opinnäytetyöhön ja pohdiskelin uutta aihetta. Marraskuussa 2008 ehdotin Vuokko Hänniselle, että muuttaisimme hankkeen tavoitetta. Tekisimme painokelpoisen julkaisun, joka muistuttaa portfolion sisältöä, mutta voidaan mieltää pienimuotoiseksi kirjaksi.

Vuokko Hänninen ja Miina Äkkijyrkkä olivat tyytyväisiä, että projektia jatkettiin ja saimme myös nostettua hankkeen arvoa ja työtä enemmän konkreettiselle tasolle. Päätimme anoa rahaa työryhmänä FRAMEn joulukuun apurahakierroksella. Myönteinen päätös saatiin tammikuun 2009 lopussa.

Uusi tavoite hankkeelle asetettiin siis marraskuussa 2008 ja painotuote saatiin valmiiksi kesäkuussa 2009. Viimeinen käänköslasku painotuotteen osalta maksettiin vasta lokakuussa 2009 ja tiliselvitys apurahan käytöstä toimitettiin FRAME:lle lokakuussa 2009.

3.2. *Painotuotteen konseptointi*

Jokainen uusi teos, julkaisu tai taiteilijan näyttelykokonaisuus lähtee ideasta tai toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla ei ole vielä muotoa. Sisältöä ja sen tavoitteita on pohdiskeltava monelta kantilta ennen varsinaisen suunnittelun alkua. Taiteilijoilla on monesti taiteen tekemisessä eri vaiheita - aiheet vaihtuvat tai väriskaalat saavat uutta ulottuvuutta tai samaa aihetta saatetaan tulkita uudella tavalla (Samara, Publication Workbook, 2006).

Taiteen esittäminen tyhjässä tilassa, kuten galleriassa tai museossa, on yksi hyvä esimerkki siitä, minkälaisia pohdintoja ja valintoja joudutaan tekemään ja mitä mahdollisuuksia tila antaa. Ripustuksen suunnittelija esim. taiteilija tai galleristi saattaa miettiä, mitä teoksia näyttelykokonaisuuteen halutaan ja miten niitä on mahdollista yhdistää? Halutaanko kuvata tuotantoa aika-akselilla vai onko ripustuksen tema sellainen, että aiheista voidaan tehdä selkeämmin omia pieniä kokonaisuuksia.

On tärkeää ymmärtää se tavoite mitä painotuotteella halutaan saavuttaa. Vastaavanlaiset pohdinnat tulevat myös uusissa näyttelyissä ja uudelleen ripustuksissa. Timothy Samaran toimittamassa graafisen alan julkaisussa ”Publication Design Workbook”, viitataan julkaisujen äärettömiin mahdollisuuksiin tekstin, kuvien, muodon ja värien suhteen.

Työssäni olen käyttänyt paljon edellä esitettyä julkaisua tehdessäni valintoja kokonaisuuden kannalta. Osakokonaisuuksilla tarkoitan mm. kirjan osastointia, käännöksiä, kappaleiden jakoa, palstoituksia ja typografiaa. Hyvin harkitulla visuaalisella konseptoinnilla saadaan julkaisu muotoon, jossa se on elävä kauttaaltaan, vaikka sivumäärä kasvaisi suuremmaksi.

Konsepti ja sisällön hahmottaminen

Jokaisesta ideasta voidaan kehittää visuaalisesti melkein mitä vaan. Yksi tärkeimmistä ensisijaisista tehtävistä on määrittellä julkaisun muoto ennen kuin itse graafisesta ulkoasusta päätetään.

Yritin hahmottaa Miina Äkkijyrkän painotuotetta Timothy Samara määrittelemän yhdeksän peruskysymyksen kannalta:

1. Mitä varten Miina Äkkijyrkän julkaisua tehdään
2. Kuinka moneen osioon sisältöä voidaan jakaa
3. Ovatko aiheet abstraktisia vai konkreettisia
4. Onko taiteessa tai taiteilijassa sellaisia värejä joita voidaan assosoida aiheeseen liittyviksi.
5. Kuka julkaisua ensisijaisesti lukee ja ketkä eivät
6. Onko taiteilijalla vastaavanlaisia muita julkaisuja
7. Mitkä kaksi ominaisuutta ovat taiteilijalle tärkeitä, jotka on hyvä huomioida visuaalisessa suunnittelussa
8. Panotuotteella pitäisi olla myös viisi ominaisuutta tai sanaa jotka kuvaavat lopullista painotuotetta
9. Lopuksi on vielä pohdittava kuinka usein julkaisun informaatiota tarvitaan

Miina Äkkijyrkän tapauksessa portfolion tavoitteet jouduttiin tekemään kahteen otteeseen. Ensimmäisen vaiheen tavoite oli tehdä taiteilijaportfolio yleiseen käyttöön, toisessa vaiheessa se toteutettiin virallisena painotuotteena niin koti- maista kuin kansainvälistä markkinointia varten.

Helmikuussa 2008, jolloin tapasin Miina Äkkijyrkän ensimmäistä kertaa keskustelimme paljon siitä mitä portfolio on yleisesti ja mitä hän toivoisi portfolioilta. Ma-

ateriaalia tuntui olevan paljon, lehtileikkeitä, valokuvia ja olemassa olevat www-sivut. Kuten aiemmin todettiin, sain käyttööni ensimmäisellä kerralla CD:n jossa oli valokuvataiteilija Juha Metson teoskuvia ja taiteilijan henkilökuvia. Kaikki kuvat oli pääosin kuvattu Uutelassa ja niitä oli osittain käytetty jo olemassa olevilla www-sivuilla. Miina Äkkijyrkkä kertoi omistavansa kuvaoikeudet ja niitä voitaisiin käyttää tässä yhteydessä.

Keskustelimme myös digitaalisesta portfolio vaihtoehdosta. Uudet www-sivustot olivat jo tekeillä medianomiksi opiskelevan pojan toimesta, joten tuntui, että digitaalinen näkyvyys portfolion kannalta ei ollut tarpeellinen.

Tulevasta yhteistyöstä sovimme, että yhteyshenkilönä tulee olemaan pääasiallisesti Vuokko Hänninen.

3.3. Lähdemateriaalin analysointi

Helmikuussa saamani valokuvamateriaalin ja olemassa olevan Miina Äkkijyrkkä www-sivujen pohjalta minun oli helppo aloittaa tehtävä. Varsinaista kirja- tai esitemuotoon laitettua materiaalia taiteilijasta ei ollut, joten alkuvaiheessa perehdyin tämän lisäksi paljon netissä julkaistuihin artikkeleihin ja keskustelupalstoilla käytyihin keskusteluihin. Materiaali erityisesti keskustelufoorumeilla oli hyvin värikästä ja totuuden erottaminen oli vaikeaa. Hyvin vähän teksteissä keskusteltiin taiteesta. Pääosin keskusteluja käytiin lehmien pito-ongelmista ja tempauksista, jotka eivät liittyneet taiteen tekemiseen. www-sivujen ansioluettelo oli suhteellisen tuore, mutta sitä jouduttiin myöhemmin täydentämään ja luokittelua muuttamaan lukijaystävällisemmäksi.

Valokuvataiteilija Juha Metson kuvia oli noin 200 kpl ja pääosin ne kuvasivat kyyttöjä syyslaitumella ja autonromuista rakennettua taidetta. Aineisto oli pääosin vuodelta 2004. (myöhemmässä vaiheessa kuvia saatiin n. 200 kpl lisää, joten yhteensä kuvia oli 400 kpl.) Valokuva-aineistosta oli valtavasti hyötyä ja pyrin sen avulla katsomaan ilmeitä, teoksia ja taiteilijan käyttäytymistä lehmien parissa. Kuviin palasin jatkuvasti yrittäessäni hahmotta kokonaisuutta. Kävin myös keväänäikana kuvaamassa lähiympäristöstä ns. puuttuvat, mutta oleelli-

set työt. Kuvia otettiin niin töistä Sörnaisten rantatieltä kuin Maunulasta Helsingistä. Lisäksi Haminan työ kuvattiin.

Kevään 2008 aikana perehdyin Miina Äkkijyrkän antamaan materiaaliin ja pyrin näyttelykeskus FRAME:n kuraattoreiden avustuksella saamaan ymmärrystä taiteilijaportfolion sisällöstä. FRAME:n kirjastossa oli jokaisella edustelulla taiteilijalla oma nimikoitu ”mappikansio”, johon on koottu taideluetteloita, artikkeleita, valokuvia, taiteilijan itsensä tekemiä näytekansioita, DVD:itä ja muuta materiaalia. Joidenkin taiteilijoiden kohdalla materiaalia oli runsaasti, joidenkin kohdalla kysymyksessä saattoi olla vain muutama artikkeli. Kirjasto oli laaja ja edustettuja taiteilijoita on useita satoja. Osalla taiteilijoista materiaalia oli monipuolisesti, osalla vain yksi teosluettelo. Osa taiteilijoista ylläpiti aktiivisesti tietoa itsestään. Osa taas oli hyvin passiivista ja materiaali oli vanhentunutta. Selkeitä ja hyviä kokonaisuuksia oli mm. Aino Kannistolla ja Tommi Toijalla, vain mainitakseni taiteilijoista muutaman. Erityisesti valokuvataiteilijoiden kansiot noudattivat hyvää ja suhteellisen tasaista formaattia. Joukossa esiintyi myös kansioita, joissa oli useampia kappaleita samasta materiaalista. Näitä kappaleita kuraattorit voivat antaa esim. ulkomaisille tutkijoille tai kuraattoreille. Miina Äkkijyrkän taiteesta ei FRAMEllä ollut materiaalia, mutta kirjasto palveli erityisesti kokonaisuuden hahmottamisessa..

Toukokuussa julkaistiin Helsingin Sanomien kuukausiliitteessä laaja artikkeli Miina Äkkijyrkästä ja hänen taiteesta. Taiteilijalla itsellään oli myös pahvilaatikkolinen vuosien varrella julkaistuja lehtileikkeitä. Monet lehtileikkeet olivat iltapäivälehtien julkaisemia artikkeleita, jotka olivat hyvin mediahakuksia. Kuukausiliitteen sisältö oli kuitenkin hyvin asiallinen ja toi esille myös eri taiteilijoiden ja galleristien ja kriitikoiden mielipiteitä taiteilijasta.

Kevään pohdiskelu ja tutkiskeluvaiheessa moni asia täsmentyi ja kirkastui. Portfolion idea kirkastui. Toukokuussa ongelmaksi muodostui valokuvat. Ottaessani yhteyttä valokuvataiteilija Juha Metsoon, joka oli valokuvannut saamani kuvat selvisi, että taiteilijalla ei ollut valokuvaoikeuksia. Kun valokuvamateriaaliin ei ollut painatus tai tulostusoikeutta, ei ehdotettua portfoliota voitu julkaista.

3.4. Painotuotteen uusi tavoite

Kesäkuussa 2008 hanke laitettiin jäihin omasta puolestani. Taiteilijaa rasitti Uutelan kohtalo sekä perheen sisällä tapahtuneet muutokset, jotka vaikuttivat oleellisesti yhteistyömme henkeen. Omasta puolestani yhteistyötä hankaloitti taiteilijan persoona ja hanketta oli vaikea jatkaa koska tavoitteet olivat poikkeavat ja rahoitus ei ollut realistinen.

Syksyn 2008 pohdiskelin mahdollisuuksia jatkaa projektissa ja mietin olisiko rahoituksen saaminen mahdollista. FRAME apurahakierros oli erääntymässä joulukuun alussa, joten aloin pohtimaan miten portfoliohankkeesta voisi saada enemmän kirjanmuotoisen.

Näistä lähtökohdista otin uudestaan hankkeen esille Vuokko Hännisen ja Miina Äkkijyrkän kanssa. Muokkasimme tavoitteitamme ja uudeksi tavoitteeksi päädyimme valmistamaan portfolion kirjan muotoon. Painotuotteen osalta jäsentelin tavoitteita ja sisältöä uudelleen Timothy Samaran kysymysten pohjalta. Kysymysten asettelu oli tärkeätä, koska se ohjasi myös pitkälle sitä mielikuvaa, jota halusimme apurahahakemukseen kirjoittaa.

Päätimme, että julkaisu tehdään kansainvälistä markkinointia varten. Painotuotteesta tulevat hyötymään niin kotimaiset kuin ulkomaiset kuraattorit, galleristit ja taiteesta kiinnostuneet yhteistyötahot. Julkaisua tullaan käyttämään joka tilanteeseen, jossa halutaan markkinoida taiteilijan töitä. On tärkeätä, että suomenkielen version lisäksi sitä olisi mahdollista lukea muutamalla vieraalla kielellä. Käännöstyöhön englanninkieli oli luonnollinen valinta, samoin ranskankieli. Ranskassa taiteilija on suosittu ja ranskakieltä puhutaan myös muualla kuin ranskassa. Ranska on myös yksi virallinen EU kieli.

Miina Äkkijyrkän taiteilijaportfolion kannalta kansainvälisyys on tärkeätä, samoin se, että hänestä taiteilijana luotaisiin kirjassa monipuolinen ja ansioitunut mielikuva. Mielikuvan rakentamiseksi teksti ja kuvat muodostaisivat oman tarinansa.

Julkaisun osioihin päätimme sisällyttää:

1. taiteilijan oman tekstin
2. valtakunnallisesti merkittävän taidevaikuttajan luonnehdinnan taiteilijasta
3. teoskuvia, jotka edustavat eri taidemuotoja (perinteinen kuvanveistotyöt, peltikonstruktiot, maalaustaide, performanssitaide)
4. ansioluettelon

Apurahahakemus vaiheessa painotuotteen visuaaliset ratkaisut olivat toissijaisia, mutta tässä vaiheessa piti olla selkeä mielikuva siitä minkä laajuudesta ja kokoisesta julkaisusta oli kysymys. Graafiset ratkaisut huomioitiin vasta siinä vaiheessa kun pääsimme rahoituksellisesti projektissa eteenpäin.

Painotuotteen tavoitteeksi asetettiin se, että taiteilija tuodaan monipuolisesti esille taiteilijana. Taiteilijasta ei haluttu julkaista lehtiartikkelin kaltaista tekstiä.

Taitollisesti asetin itselleni tavoitteeksi sen, että laadukkaita kuvia käytetään budjetin asettamissa rajoissa paljon. Niiden esittämisessä on myös tärkeätä, että ne ovat taitollisesti esitetty oikein. Niistä pyrittiin myös rakentamaan tarina, josta on helppo luoda mielikuvaa monipuolisesta taiteilijasta.

Timothy Samara kehottaa kysymysten asettelussaan miettimään 5 eri ominaisuutta joka kuvaa lopullisesta painotuotettava. Tämän työn osalta oleellista ovat seuraavat sanat: Uskottava, selkeä rakenne, arvostetut kirjoittajat, rohkea ja hyvä graafinen suunnittelu. Vastaavaa kun ei oltu tehty aiemmin.

3.5. Oikean mielikuvan luominen graafisin keinoin

Eri julkaisut herättävät mielissämme erilaisia tuntemuksia ja puhuttelevat meitä eri tavalla. Timothy Samaran mukaan suunnittelijan ensimmäisenä lähtökohtana onkin yleensä määritellä teksti, typografia ja kuvat, joita julkaisussa tullaan käyttämään. Seuraavaksi julkaisun kannalta on tärkeää määritellä mitkä ovat mahdollisesti ne henkilöt ja tahot jotka julkaisua lukevat. Miten he lukevat julkaisua ja kuinka usein julkaisua tarvitaan.

Miina Äkkijyrkän painotuotteen kohdalla oli siis tärkeitä, että luodaan mielikuva vakavasti otettavasta taiteilijasta. Erittäin tärkeitä oli se, että kaikki negatiivinen julkisuus joka pyörii taiteilijan ympärillä ei vaikuta tuotteeseen. Ammatintaitoisesta taiteilijasta haluttiin antaa samalla mielikuva inhimillisenä ja omia eettisiä arvoja puolustavana henkilönä. Tässä valinnassa pidetään tärkeänä, että suomalaisesta perinnekarjasta ja kyytöistä annetaan mahdollisimman positiivinen, mutta realistinen mielikuva. Naisellisuuden merkkeinä nostettiin esille pinkki väri ja kauniit lakatut kynnet. Värikontrastin keinoin yritettiin luoda myös kuva ääripäihin menevästä taiteilijasta. Tästä syystä valittiin esim. kansilehdeksi pinkki ja sisäkannen väriksi vastaväri lime keltainen. Sisälehdille valittiin myös pinkki väri osastoimaan asioita. Poikkeuksena tälle värille valittiin kuitenkin maalauksien keltainen väri, joka sopi paremmin osion aloittavan työn taustaväriin ja kokonaisvärytykseen.

3.6. Osastointi

Kunkin julkaisun kohdalla on syytä miettiä, millä tavalla informaatio tulisi jaksoittaa julkaisuun. Asiat voidaan esittää kronologisessa järjestyksessä, tai niitä voidaan muokata isommasta kokonaisuudesta pienempään tai sitten rakentaa asiat yksinkertaisesta kohti komplisoidumpaa rakennetta (Samara, Publication Workbook).

Omasta mielestäni taiteilijaportfolioiden kohdalla erilaiset jaottelut ovat harkinnan arvoisia asioita. Mitä selkeämpi kokonaisuus, sitä yksiselitteisempi on lukijan kannalta hahmottaa asiaa. Harkittuani eri vaihtoehtoja, päätin rakentaa ”tarinan” kahta reittiä käyttäen. Yksi rakenteellinen päätökseni perustui kuvasomitteluun ja kuvien luomaan tarinaan. Toiseksi isoksi rakenteelliseksi tavoitteeksi asetin lukijan tapaa hahmottaa asioita.

Koska tutustuminen syvällisemmin taiteilijaan on lukijalle tärkeitä, että tuotteessa on taiteilijan omaa tekstiä. Tekstissä Miina Äkkijyrkkä pohtii suhdettaan lehtiin. Itse hän kutsuu tekstiä omaksi ”taseekseen”. Taiteilija on kielellisesti rikas persoona ja tämän valitun tekstinpätkän kautta valottuu heti mielikuvaa siitä, mitä taiteilija ajattelee. Teksti on myös kielellisesti rikasta ja sujuvaa tekstiä, aivan

kuin teksti pulppuaisi suoraan taiteilijan suusta. Taiteilija ei selittele taidettaan. Miinan tarinasta on kolme kieliversiota. Jokainen teksti osuus sisältää yhden erilaisen kuvan Miinasta kyyttöjen parissa. Tarinaa pyritään rikastamaan kuvallisin keinoin.

Toisessa osiossa valtakunnallisesti merkittävä museojohtaja ja taidekriitikko luonnehtii taiteilijaa. Tämä osio on erittäin tärkeä kansainvälisessä markkinoinnissa. Merkittävän taideasiantuntijan lausunto on huomattavasti vakuuttavampaa kuin toisen taiteilijan luonnehdinta taiteilijasta. Kuten taiteilijan niin myös asiantuntijan teksti on rikas, vakuuttava ja rehellinen.

Taideteosten esittäminen alkaa osittain museojohtajan tekstin yhteydessä ja se jatkuu omina kuvaosastoina. Eri osiossa havainnollistetaan kuvin taiteilijan eri osaamisalueita. Ensimmäiseksi sijoitettiin peltiveistokset, koska tämä lienee tunnetuinta Miina Äkkijyrkän taidetta. Pidin tässä yhteydessä tärkeänä, että nimenomaan Ruoholahden vasikat sisältyvät kuvakokonaisuuteen. Ulkomailta Suomeen saapuvat kuraattorit saapuvat usein ensimmäiseksi Helsinkiin. Taideteos on helppo konkretisoida luonnollisessa koossa.

Autonromusta hitsattujen peltilehmien jälkeen on muutama esimerkki perinteisemmältä kuvanveiston alueelta. Mellunmäessä sijaitsevista vasikoista ei valittavasti ollut riittävän korkeatasoisia kuvia Juha Metson kuvien rinnalle, joten tältä alueelta otettiin harkitusti ateljee ja pronssipatsaskuvia, jotka parhaiten sopivat kokonaisuuteen. Kuva, jossa kuvanveistäjä viimeistelee teosta nimeltä KEVÄTKUTINAA on valittu siitä syystä, että lukijalle muodostuisi myös mielikuva siitä, miten fyysistä kuvanveistäjän työ on. ÄITI LEHMÄ teos sopii erinomaisesti värisävynsä takia kokonaisuuteen.

Veistosten jälkeen esitellään maalaukset, joista on hyvin vähän korkeatasoisia kuvamateriaalia. Tämän hetken teoksia ei ole kuvattu juurikaan, joten portfolioon sisällytettiin Juha Metson kuvaamia Goan ajan maalauksia, jotka selkeästi edustavat yhden aikakauden kuvia ja kertovat riittävän paljon taiteilijan tyylistä ja värien hallinnasta.

Elokuvamateriaalin jätin kuvatarinasta pois. Se mainitaan ainoastaan ansioluettelossa.

Performanssitaidetta on vaikea kuvata kirjallisessa muodossa. Miina Äkkijyrkän performanssi ovat omalla tavallaan omia pieniä näytelmiä, jossa taiteilija laittaa itsensä taiteensa keskellä. Hän rakastaa keskipisteenä olemista. Stand-up performansseissa hän saattaa heittäytyä keskelle puistoa makaamaan tai esittää omintakeista lehmänlaulua kuulijoille. Haikon kartanossa kuulijat saivat seurata lehmän huuota ja virren veisuuta. Miina Äkkijyrkällä on loistava huumori ja tilanetaju. Painotuotteeseen valitut kuvat HIRRESSÄ ja NAUTAVAEELLUS ovat toisistaan poikkeavia performansseja. Ensimmäisessä taiteilija on virittänyt lehmän riimun päänsä ympärille ja näyttää siltä kuin taiteilija olisi oikeasti hirttosilmukan jatkona. Ivallisesti ehkä näyttää toisille kohtaloaan taiteilijana. Nautavaellus puolestaan oli suurempi valtakunnallinen tapahtuma, jossa 22 karjan kyyttölauma ja karjanhoito väki vaelsi halki Suomen. Tapauksella haluttiin saada huomiota sukupuuttoon kuolemassa olevalle alkuperäiskarjalle. Jälkimmäisestä performanssista on tehty myös lyhytelokuva.

Viimeisessä osiossa on taiteilijan ansioluettelo kolmella eri kielellä. Luetellut asiat esitetään niin, että tuorein meriitti, teos tai näyttely on aina ensimmäisenä.

3.7. Kuvavalinnat

Painotuotteessa on käytetty ainoastaan ammattivalokuvaajien kuvia. Kuvia saatiin Juha Metsolta noin 400 kpl, joista kokonaisuus valittiin. Lisäksi lehtikuvalta lunastettiin kaksi kuvaa, joista toinen valittiin. Kuvien valinnassa helppotini omaa työtäni tekemällä kuvista 3 cm x 4 cm kokoisia miniatyyrikuvia, jotka leikkasin tulospaperista irti. Kuvatarinaa ja kuvavalintoja oli helpompi tehdä kun miniatyyrikuvia pystyi laittamaan rinnakkain sarjaan. Kuvatarinan sommittelussa tämä oli tärkeä vaihe. Palaperileikin kautta oli helppo myös rakentaa mielikuvaa taiteilijasta ja löytää ns. punaisia lankoja tarinan tueksi. Ensimmäisessä karsinnassa valitsin ensin noin 40 kuvaa ja pienensin määrää erilaisten iterointien jälkeen. Tarina piti saada eheäksi kokonaisuudeksi.

Lopullisessa taittovaiheessa kun ulkoasu alkoi olla loppuillaan vaihdoin muutamia kuvia. Lopullista ulkoasua muokkasinkin moneen otteeseen. Vaihdoin kuvia, vaihdoin taustaväriä, vaihdoin tekstityyppiä, jne. Lopullisessa painotyössä kuvia on 16 kpl.

3.8. Värivalinnat

Samalla tavalla kuin kuva, niin väreillä on meihin välitön vaikutus. Niiden merkitys on hyvin pitkälle globaali, mutta eroja löytyy eri kulttuurien välillä. Toiset värit tulkitaan eri tavalla eri kulttuureissa. Värien vaikutus on syytä pitää mielessä kun painotuotetta suunnittelee.

Värit voidaan määritellä 4:llä eri tavalla: värisävyllä, kyllästyneisyydellä, värin lämpöisyydellä ja valöörillä. Ensimmäisellä tarkoitetaan värin jonkinasteista väriyhdistelmää, onko se punainen, violetti, vihreä vai keltainen. Toisella ominaisuudella eli kylläisyydellä tarkoitetaan kuinka intensiivinen tai lattea väri on eli kuinka puhdas ja kuinka väripitoinen se on. Kolmannella tarkoitetaan kuinka väri mielletään lämpönä. Oranssi tarkoittaa lämmintä, kun taas sininen kylmää, kasveja tai vettä. Värin arvolla tarkoitetaan kuinka kirkas tai tumma väri on. Lila on esimerkiksi tumma, keltainen kirkas. Valöörillä tarkoitetaan värin tummuuserojen vaihtelua. (Timothy Samara: Publication Design Workbook, s. 27)

Miina Äkkijyrkän painotuotteessa värit määräytyivät hyvin pitkälle niistä väreistä mitä hän selkeästi käyttää maalaustaiteessaan ja mitkä ovat hänen lempiväriensä. Uusia elementtejä ei haluttu tuoda julkaisuun.

Värien psykologiset vaikutteet

Huolimatta siitä, että halutaan käyttää taiteilijälähtöistä väriskaalaa, on syytä tarkistaa, miten graafisen suunnittelun oppaat suosittavat väreistä. Moriokan ja Stonen kirjoittamassa värien hallinta oppaassa ”Color Design Workbook” toteaa, että värit vaikuttavat niin fyysisesti, mentaalisesti kuin emotionaalisesti. Jokaisella värillä on oma merkityksensä. Väreillä on myös erilaiset psykologiset vaikutukset eri kulttuureissa. Punainen väri mielletään tulen, veren ja seksuaalisuuden väriksi. Positiivisessa mielessä se edustaa värinä energiaa, rakkautta ja

valtaa. Negatiivisessa merkityksessä se voidaan mieltää taistelun, vihan tai julmuuden värinä. Eri kulttuureissa värillä on myös omat symbolinsa. Intiassa punainen yhdistetään sotilaisiin, Ranskassa maskuliinisuuteen ja Aasian maissa avioliittoon, vaurauteen ja iloisuuteen. Punainen väri on visuaalisesti hallitseva väri.

Länsimaisissa kulttuureissa musta mielletään surun väriksi. Vastakohtana mustalle valkoinen mielletään surun väriksi Japanissa ja Kiinassa. Useassa kulttuurissa sininen yhdistetään monesti veteen tai elämään. Keltainen väri viittaa aurinkoisuuteen, idealismiin ja intelligenssiin.

Aktiiviset värit, kuten punainen ja keltainen, ovat huomiota herättäviä, kiihottavia ja ärsyttäviä. Punainen on väreistä aktiivisin ja vihreä passiivisin. Vihreä on myös rentouttava väri. Tästä syystä sitä käytetään paljon esimerkiksi sairaaloissa. Keltaisen huomioarvo on kuitenkin punaista parempi. (Adams Morioka & Terry Stone, 2006, s 27-31)

Värit voidaan jakaa myös kylmiin tai lämpimiin väreihin. Punaiset värit koetaan lämpimiksi, kun taas siniset ovat kylmiä. Lämmön tuntemukseen voi vaikuttaa myös kokemus: tuli on oranssinpunainen ja jää on siniharmaa.

Aktiiviset eli lämpimät värit lähestyvät katsojaa ja passiiviset, kylmät värit etäännyvät katsojasta pois.

Värimaailman yksinkertaistaminen

Miina Äkkijyrkän portfolioissa oli selkeitä väritavoitteita. Henkilö haluttiin kuvata energisenä ja aktiivisena. Kannen aniliininpunainen on sekoitus punaista ja aavistus sinistä. Väriä on kuitenkin taitettu hiukan keltaisella, jotta sen kylmä sävy jäisi pois.

Sisäkannen keltainen väri valittiin sisällä olevan akryylimaalauksen mukaan. Valittu keltainen on samalla myös pinkin vastaväri. Miina Äkkijyrkän töissä ei ole sattumaa, että leikitään suhteellisen puhtailla vastaväreillä. Räikeällä anilii-

nin värillä haluttiin korostaa nuoruutta ja uudistuvaa nykyaiteilijaa. Sisäsivujen osastoinnissa käytettiin samaa aniliininväriä ja yhden osaston kohdalla keltaista.

3.9. Typografiavalinnat

Miinan painotuotteen kohdalla kävin läpi paljon erilaisia typografisia ratkaisuja. Samaran kirjan suosituksen mukaan typografiset valinnat ovat tärkeitä, kun asioita halutaan osastoida ja rytmittää tekstiä. Luettavuudeltaan päätteelliset fonttityypit viittaavat asiatekstiin. Tekstin, otsakkeen ja väliotsakkeen typografioiden on suositeltavaa poiketa riittävän paljon toisistaan.

Tekstin luettavuus ei ole pelkästään kiinni siitä, mitkä ovat olleet typografiset valinnat vaan tekstin sisällön ymmärtämiseen vaikuttaa pienet yksityiskohdat kuten, fontin koko, riviväli, kappaleen leveys ja luonnollisesti tekstin asettelu ja ulkoasu.

Fonttivalinnat

Vaikka moni kiinnostava fontti osui kohdalle palautin jatkuvasti mieleeni tavoitteet, joita tekstille asetin. Tekstin sisällön pitää olla uskottava ja pidättäytyttävä tiukasti taiteilijalähtöisenä ja uskottavana. Sen on oltava myös luettavaa. Niin sanotun leipätekstin osalta päädyin tutkimaan päätteellisiä tekstityyppejä. Työskentelen Mac ympäristössä ja pyrin valitsemaan fontin olemassa olevasta valikoimastani. Leipätekstiksi valitsi Garamont regularin 11 pisteisenä.

Otsikon osalta otin käyttööni saman fonttityypin, jonka taitelija oli valinnut uusille www-sivuilleen. Otsikoissa ja etukannessa on käytetty fonttia nimeltään Century Gothic, otsikko 48 pisteisenä ja sisäsivujen otsikot 30 pisteisenä. Painotuotteen otsikoinen ja etusivulla näkyvän Miina Äkkijyrkkä nimilogon halusin linkittää tuleville uusille www-sivuille. Tällä tavalla www-sivun ja markkinointimateriaalin voi linkittää toisiinsa. Eli ole siis sattumaan miksi tämän valitsin.

Kuvateksteihin valitsin päätteettömän tekstityypin, joka ei olisi liian erikoinen. Tähän tarkoitukseen valitsin Arialin 8 pisteisenä. Erotukseksi leipätekstistä päätin tämän sävyksi harmaan, kun muu tekstitys on mustaa.

Ansioluettelossa on leipätekstinä käytetty 10 pisteistä Arno Pro nimistä fonttia. Tilaa oli vähän käytettävissä ja Garamont toteutuksena palstoista olisi tullut liian leveitä. Fonttia olisi joutunut pienentämään liian paljon. Valitsemallani fontilla tiedot ovat vielä hyvin luettavissa. Otsikointi tehtiin kuitenkin tässä Century Gothicilla kuten muutkin otsikot.

Palstan leveys, rivivälit ja kappalejaot

Miinan kirjassa kirjaintenlukumäärä vaihtelee 59-66 kpl per rivi, joka on Samaran ohjekirjan suositusten rajoissa, joka on 50-80 kirjainta per rivi. Kirjainlukumäärä pysyttelee samoissa lukemissa jokaisessa kieliversiossa. Sanoja rivillä on suomalaisessa tekstissä noin 8-10. Englanninkielisessä tekstissä 10-16 sanaa per rivi. Ranskankielisessä sanoja mahtuu 10-15. Kahdessa jälkimmäisessä kielessä huomaa selvästi eron suomenkieleen, jonka kielioppi poikkeaa suuresti näiden kahden prepositioita ja sukua (feminiini ja maskuliini) käyttävistä kielistä.

Parantaakseni tekstin luettavuutta iteroin erilaisilla rivinvälivaihtoehdoilla. Nyrkkisääntönä voidaan kuitenkin pitää olla 1,5 kertaa suurempi. Eli valiessani fonttikooksi 11 niin kappalejaon välin pitäisi olla 1,5 suurempi eli 16.

Tekstinasettelu

Miettiessäni tekstin asemointia suhteessa valkoiseen pohjaan tutkin erilaisia julkaisuja. Mm. keittokirjat olivat oivallinen lähde tähän tarkoitukseen. Nykyjulkaisuissa on yleensä paljon valokuvia ja visuaalisesti sopiva määrä tekstiä. Muista lähteistä on syytä mainita erittäin hyvällä maulla toteutettu Denise Bellonin 'Onnen maa', joka on valokuvajulkaisu vuoden 1939 elokuussa otetusta 140:sta mustavalko-valokuvasta. Taiteilijoiden teosluetteloita tutkin useita, mm. Tommi Toijan, Marika Kaarinan, Ilkka Halson ja Karita Kivikoski-Veijalaisen luet-

telot. Kaarina Kaikkosen ja Marko Vuokola julkaisuissa oli käytetty kahden palstan ratkaisua vaakasuorassa kirjaformaattissa. Ratkaisu on silmälle miellyttävä. Kaarina Kaikkosen tekstissä on käytetty päätteetöntä fonttia ja Marko Vuokolan julkaisussa päätteellistä. Omasta mielestäni Marko Vuokolan julkaisun palstan leveys oli liian leveä. Jokainen oli omalla tavallaan hyvä, mutta useasta löysin asioita, jotka olisin itse tehnyt toisin.

Tekstit ja käännökset

Pyytäessäni kirjoittajilta teksteistä sovin, että ne saavat olla maksimissaan A4 pituisia kirjoitettuna 12 pisteen fonttikoolle. Miina Äkkijyrkän oma teksti valmistui 1.12.2008 ja museonjohtaja Markku Valkosen teksti ”Sankarilliset eläimet” valmistui 7.5.2009. Kirjanteon kannalta tekstien valmistuminen eri aikaa ei ollut ongelma. Taittoon liittyvällä iterointia oli mahdollista tehdä ns. ohjelman omalla ”täytetekstillä”. Itse taitto prosessin kannalta on parempi, että koko materiaali on kasassa ennen kuin lopullista taittoa suunnitellaan.

Kun painotuote toteutetaan monikielisenä, on käännöstyölle varattava riittävästi aikaa. Lisäksi on huolehdittava, että käännöksen tekee henkilö, joka on sopivat kyseiseen käännöstyöhön. Miinan teksti on värikästä ja kirjallisesti vaativaa, joten käännöstoimisto AAC noodi valitsi sisäisesti henkilön, jolla oli proosallisia ja taidesanasto-osaamista. Ranskankielisestä versiosta vastasi Miina tunteva ystävä, joten käännös voitiin toteuttaa vapaammin. Ranskankielinen käännös ei ole sanasta sanaan käännös vaan tekstiä on väritetty monisanaisemmin. Tällainen käännös on mahdollista tehdä vain siinä tapauksessa, että kääntäjä tuntee tarkemmin tekstin laatijan.

3.10. Ulkoasuvalinnat

Miina Äkkijyrkän painotuotteen kohdalla horisontaalisuus tai neliöön laittaminen tuntui luonnolliselle ja pyrin löytämään sellaisen ns. käteen sopivan ja helposti selättävän kirjakoon. Painojulkaisun ulkoasulla on suuri vaikutus siihen, miten se vastaanotetaan. Neliön mallinen valinta on hyvin neutraali, tuotteen vertikaali

muoto peilaa paljolti ihmisen kehoa ja vitaalisuutta. Vaakasuora sitä vastoin viittaa maisemaan ja on vähemmän dynaaminen.

Jo tarjouspyyntövaiheessa mietin kirjankokoa. Tein tarkistuksia painotalon kanssa eri kirjojen kokoluokista ja sen vaikutuksesta hintaan. Päättyessäni 25 cm (leveys) x 23 cm (korkeus) kokoiseen kirjaan, halusin vaikuttaa kokonaispainokustannuksiin, koska rahoitus oli tiukalla. Valittu kirjan koko optimoi paperinkäytön painokoneessa.

Kansi on painoteknisesti erillinen tiedosto ja siten erillinen ladonta, joten sen osalta tarkistettiin vain haluttu paperinlaatu ja liepeiden koot. Paperiarkkejakin kuluu vain sen verran kuin on painosmäärä kirjoja.

3.11. Tarkistukset ennen painoa

Kun julkaisu on taitollisesti valmis, on hyvä tarkistaa, että kaikki kirjoitusvirheet on tarkistettu ja korjattu. Lisäksi kannattaa tarkistaa, että otsikoinnit ovat visuaalisesti oikein. Painovalmis tiedosto on hyvä lukea myös ulkopuolisella. Jos mahdollista, niin kaikki kieliversiot. Vaikka teksti sinällään olisi oikein kirjoitettua, saattaa tekstissä esiintyä ylimääräisiä tavuviivoja tai välilyöntejä. Nämä on karstittava pois ennen painoon laittamista.

Kun teksti ja sisältö on valmis, niin valmiiksi taitetun painotuotteen saattaminen painokelpoisena tiedostona eteenpäin vaatii perehtymistä käytettävän painotalon väriprofileihin. Näistä saa tietoa suoraan painosta tai painotalojen www-sivuilta.

3.12. Painotalotarjoukset ja valittu painotalo

FRAME apurahan yhteydessä pyydettiin painotarjousta kolmelta eri painotalolta. Tarjoukset perustuivat arvioihin, mutta antoivat hyvän käsityksen painokustannuksista jo siinä vaiheessa.

Huhti-toukokuun vaihteessa 2009, oli työ saatu siihen vaiheeseen, jolloin painotarjousta pystyi tarkentamaan merkittävästi. Puhuttiin oikeista sivumääristä, pinnoituksista, sidonnoista, jne. Kävin neuvottelua kolmen eri painotalon kanssa. Yksi oli Nykypaino, toinen Trio-Offset ja kolmas oli Art Print. Kyseiset painotalojen tarjoukset löytyvät liitteestä 1.

Kuten tarjouksista huomaa hinnoissa on eroja. Osa paperilaaduista vaihtelee sen mukaan mikä on kunkin painotalon vakiopaperia. Tehdyssä painotuotteessa paperilaatu haluttiin hiukan kiiltävä, jotta ammattivalokuvaajan valokuvat tulostuisivat mahdollisimman oikein. Lankasidottuun versioon päädyttiin, jotta kirja pysyy paremmin kasassa ja kirjalle saadaan hiukan paksuutta liimausvaiheeseen. Kirjasta ei haluttu versiota, jossa sivut olisi ”niitattu” yhteen.

Art-Print osoittautui painotaloista selkeästi edullisin ja kyseinen talo antoi myös parhaimmat ja ripeämmät neuvot eri painopapereiden suhteen. Painokustannuksissa voi säästää suunnittelemalla kirjan sellaiseen kokoon, joka tehokkaasti hyödyntää painokoneen paperiarkin koon.

4 ERITYISKYSYMYKSET

4.1. Painotuotteen kommentointi ja käytetyt asiantuntijat

Tärkein linkki taiteilijan ja minun välilläni oli Vuokko Hänninen, joka on ollut Miina Äkkijyrkän ystävä jo 70-luvun alusta lähtien eli lähes 40 vuotta. Vuokko on koulutukseltaan juristi ja toiminut aiemmin kustannusalan asiantuntijatehtävissä.

Keväällä 2008 sain ensimmäiset ulkoasuun liittyvät kommentit mainosgraafikko Kylli Salmiselta. Portfolio-projektin muututtua viralliseksi painotuotteeksi joulukuussa 2009, työtä kommentoi edellisen lisäksi mainosgraafikko Seppo Puustinen. Molemmat tuntevat Miina Äkkijyrkän hyvin.

Ranskankielisen käännöstyön teki Vuokko Hännisen ja Miina Äkkijyrkän ystävä-tär filologi Carli Eskelin, joka on eläkkeellä oleva taiteilija ja filologi. Hän on

kääntänyt asiatekstejä ranskaksi, englanniksi ja ruotsiksi lähes 40 vuotta. Englanninkielisen käännökset teki AAC-noodi niminen käännöstoimisto.

Valokuvista vastasi kotkalainen valokuvataiteilija Juha Metso, joka on ollut Miina Äkkijyrkän luottovalokuvaaja jo kymmenen vuotta. Juha Metson kuviin törmä usein mm. Helsingin Sanomien kulttuurisivuilla. Sekä Juha Metso, että Miina ovat erittäin vahvoja persoonia ja työssään luovia. Juha Metso luonnehtii CV:n mukaan itseään taidemaalariksi, kuvataiteilijaksi, mediataiteilijaksi, valokuvataiteilijaksi ja videotataiteilijaksi. Taiteellisen debyyttinsä hän teki vuonna 1984. Taiteilijalla on niin journalistinen kuin taidepuoli. Vuoden lehtikuvaajaksi hänet valittiin 2005. Seppo Saveksen haastattelussa 2001 hän kuvailee itseään ja työskentelytapaansa seuraavasti: ”Mä haluaisin olla monipuolinen, haluaisin oppia alalta kaiken mahdollisen - koko ajan enemmän ja enemmän niin kauan kuin henki pihisee”(www.juhametso.com, Juha Metso – vuoden lehtikuvaaja, 2000).

Taiteilijalle tärkeän nautavaelluskuvan jäljittämiseen osallistui Helsingin Sanomien toimittaja Elise Virta. Lopullista painovalmista tiedostoa kommentoi myös Madridiin viestintätieteen tohtori Liisa Hänninen Complutense Yliopistosta. Liisa Hänninen on Vuokko Hännisen tytär joka asuu ja työskentelee pysyvästi Madridissa.

4.2. Budjetointi ja rahoitus

Painotuotteen budjetointi jouduttiin miettimään jo marraskuussa 2008 kun apurahaa anottiin FRAME:ltä. Apuraha-anomukseen kustannukset yritettiin laittaa mahdollisimman realistina. Markku Valkosen hinnoittelu oli ns. hinnoittelua hyväälle ystävälle. Normaaliolosuhteissa kirjoituspalkkio olisi ollut noin 1000 €. Valokuvataiteilija Metson kuvien osalta käytettiin valokuvaajan antamia hinnoittelustandardeja. Käännöskulut perustuivat myös oletettuun hintatasoon. Koska rahaa oli vähän, lupautui Carli Eskelin tekemään käännöstyön ”ystävä” hinnoin. Englanninkielisistä versioista maksoimme markkinahinnan.

Itse kirjantekemisen budjetti oli n. 10.600 € jakautuen seuraavasti

- kuvaoikeudet 20 kpl + 2 kpl kuvia kansilehteen	4.000 €
- Kirjoittajapalkkiot	750 €
- Käännökset	750 €
- Painotalon kustannukset	3.100 €
- Graafinen taitto ja työryhmässä työskentely	2.000 €

Lopullisen painotuotteen osalta jouduttiin tinkimään palkkioista joita olisi maksettu työryhmälle taiton suunnittelusta ja työryhmässä työskentelystä. Lisäksi kuvia jouduttiin karsimaan 4 kpl ja kansikuvista luovuttiin kokonaan. Lopullisen julkaisun hinnaksi tuli 6.900 €.

Rahoituksen osalta voidaan todeta, että näyttelykeskus FRAME:n apuraha oli 3000 € ja painotyökustannukset kustansi Saastamoisen Säätiö Kuopiosta. Tämän lisäksi Vuokko Hänninen rahoitti omista varoistaan noin 500 €. Taiteilijan omaa rahoitusta ei projektille saatu. Työhön käytetyt matkakustannukset ja eri työvaiheiden tulosteet ja kansiot opinnäytetyön tekijä rahoitti omasta lompakostaan.

4.3. Näyttelyvaihtokeskus FRAME

Näyttelyvaihtokeskus FRAME on palvelu- ja asiantuntijalaitos (Finnish Fund for Art Exchange www.frame-fund.fi), joka toimii kansainvälisten kulttuurisuhteiden luojana ja edistää suomalaisen taiteen näkyvyyttä merkittävässä kansainvälisissä yhteyksissä. Vuonna 1992 perustettu keskus toimii Suomen taideakatemian säätiön alaisuudessa ja sen toiminnan rahoittaa pääasiallisesti opetusministeriö (<http://www.frame-fund.fi/fi/toiminta/framen-toiminta>).

FRAME myöntää apurahoja suomalaisten taiteilijoiden ja taiteilijaryhmien kansainväliseen näyttelytoimintaan ja tuotantoa esitteleviin vieraskielisiin painotuotteisiin. Tämän lisäksi se tukee suomalaistaiteilijoiden osallistumista kansainvälisiin tapahtumiin, näyttely-yhteistyöhankkeisiin ja tekee yhteistyötä kansainvälisten taiteilijaresidenssiohjelmien kanssa.

Lukuisat kuraattorit, kriitikot ja tutkijat vierailevat vuosittain Suomessa FRAMEn kutsumana tekemässä tutkimusta tai valmistelemassa näyttelyitä ja muita projekteja. Koska näyttelykeskus FRAME edistää kuvataiteilijoiden työtä ulkomailla, on sillä myös Suomen mittakaavassa suurin kirjasto, jossa perehtyä erilaisiin taiteilijaportfolioihin.

FRAME käsittelee Suomesta ja ulkomailta tulevat apurahahakemukset kolme kertaa vuodessa. Hakemusten viimeiset jättöpäivät ovat: 1. huhtikuuta, 15. elokuuta ja 1. joulukuuta.

4.4. Yksityisten säätiöiden myöntämä rahoitus

Patentti- ja rekisterihallituksen säätiörekisterissä on noin 2 800 säätiötä eri puolilta Suomea. Säätiöitä perustetaan moniin eri tarkoituksiin, kuten tukemaan kulttuuria tai tiedettä taikka ylläpitämään museoita tai oppilaitosta. Säätiö perustetaan joko säädekirjalla tai testamentilla. Perustamismääräyksestä ilmenee säätiön tarkoitus ja säätiölle perustettaessa tuleva omaisuus (<http://www.prh.fi/fi/saatiorekisteri.html>).

Säätiöt yleistyivät 1960-luvulla. Yleisesti moni säätiö on perustettu tukemaan esim. lääketiedettä, kaupallisen koulutuksen edistämistä, luonnonsuojeluun tai esimerkiksi tukemaan tieteen ja taiteen aloja. Suomen Kulttuurirahasto on Suomen merkittävin rahasto taiteen saralla. Tämän lisäksi Suomessa on itsenäisesti toimivia säätiöitä, jotka myöntävät varoja säädekirjan määrittelemällä tavalla.

Haettaessa eri hankkeille rahoitusta on hyvä tarkistaa myös tämänkaltainen rahoitus. Tässä hankkeessa on painotyökustannukset katettu Saastamoisen Säätiön varoista. Hankkeelle anottiin rahoitusta keväällä 2009 säätiön kevätkokouksen yhteydessä ja projekti sai myönteisen päätöksen. Miina Äkkijyrkän juuret ovat Savossa.

4.5. Taiteen keskustoimikunta

Taiteen keskustoimikunta on opetusministeriön alainen taiteen alan asiantuntijajelin. Se koostuu valtion taidetoimikuntien (9) puheenjohtajista sekä kuudesta muusta valtioneuvoston määräämästä jäsenestä. Valtioneuvosto nimeää taidetoimikuntien jäsenet kolmivuotiskausittain. Taiteen keskustoimikunta on yhdeksän valtion taidetoimikunnan yhdyselin.

Taiteen keskustoimikunnan tehtävänä on jakaa mm. taiteilija-apurahoja, valtiopalkintoja, taiteen alan ulkomaiset matka-avustukset, residenssiavustukset, nimittää taiteilijaprofessorit ja huolehtia taiteen eri alojen yhteistoiminnan kehittämisestä ja toimia valtion ja alueellisten taidetoimikuntien sekä opetusministeriön välisenä yhdyssiteenä. Lisäksi sen tulee edistää Suomen taiteen tunnetuksi tekemistä ulkomailla sekä kansainvälistä vuorovaikutusta taiteen alalla ja edistää taiteen tutkimus- ja julkaisutoimintaa. (www.taiteenkeskustoimikunta.fi).

Taiteen keskustoimikunta käsittelee vuosittain 14.000 hakemusta ja jakaa avustuksia noin 25 miljoonaa euroa (Helsingin Sanomat 21.10.2009). Tällä hetkellä puheenjohtajana toimii Berndt Arell, joka on myös Suomen nykytaiteen museon, Kiasman, johtaja. Taiteen keskustoimikunnalta olisi ollut mahdollista anoa rahaa, mutta tämä olisi pitänyt huomata ennen hankkeen aloittamista. TKT ei myönnä varoja hankkeille, jotka ovat jo käynnissä.

5 LOPPUPÄÄTELMÄT

Miina Äkkijyrkän taiteilijaportfolioon tekeminen painotuotteeksi asti on ollut mielenkiintoinen ja opettava projekti. Olen tyytyväinen itseeni siitä, että rohkeasti otin haasteen vastaan, vaikka kysymyksessä oli valtakunnallisesti merkittävä taiteilija. Lisäksi olen näin jälkeinpäin iloinen siitä, että en antanut periksi siinä vaiheessa kun havaitsin, että rahoitusta ei ollut. Etäisyyden ottaminen sinä hetkenä oli hyvä asia ja se antoi samalla mahdollisuuden kypsytellä aihetta ja miettiä, miten kääntää mahdottomaksi osoittautunut projekti itselleen eduksi.

Portfolion tuottaminen painotuotteeksi asti on kehittänyt omia taitojani graafisessa suunnittelussa ja antanut mahdollisuuden verkottua graafisen alan ihmisten kanssa. Projektissa on ollut mielenkiintoista ”metsästää” haluttua kuvaa kuva-arkistoista. Valopöytä ja luuppi tulivat tutuiksi.

Tutkittuani portfolio aihetta havaitsin, että ei ole mitään yksiselitteistä vastausta siihen, miten hyvä taiteilijaportfolio tehdään. Jokainen portfolio pitää olla tilaajansa näköinen, vaikka teknisesti se olisi taiteilijan itsensä tekemä tai ulkopuolinen suunnittelijan suunnittelema. Omassa työssäni paras ratkaisu syntyi kokonaisuudesta, jossa portfolio sisältää taitelijan oman tekstin ja siinä on ulkopuolisen luonnehdinta taiteilijasta. Edellisten lisäksi teoskuvat on esitetty siten, että jokainen tekniikka on omana osastona. Lopussa on luonnollisesti tarkka ansioluettelo, josta käy ilmi näyttelyt, meriitit, tunnustukset ja henkilökohtaiset tiedot aikajärjestyksessä. Tällainen hyvin osastoitu taiteilijaportfolio on lukijaystävällinen ja antaa välittömästi lukijalle helpon tavan lähestyä taiteilijaa ja taidetta kokonaisuutena.

Mitä sitten tekisin toisin. Kirjan loppuvaiheessa tuli kiire. Kirjan taittovaihe on intensiivistä. Tekstiä ja kuvaa muokataan ja täydellistä ratkaisua etsitään. Ennen lopullisen taittovaiheen aloittamista on hyvä varmistaa, että koko materiaali on taittajan käytössä ja aikaa on varattavu riittävästi. Mikäli aloittaisin uuden vastaavan projektin, varmistaisin myös ensin taiteilijalta kuinka vakavasti hän projektiin suhtautuu ja minkälaisella budjetilla hanketta tehdään. Mikäli rahoitusta ei ole, on se varmistettava ennen projektiin ryhtymistä. Lähteet, joista rahoitusta on mahdollista hakea edellyttävät, että hanke on uusi. Jo käynnissä oleville hankkeille ei sääntöjen puitteissa myönnetä rahoitusta kuin poikkeustapauksissa. Budjettia laadittaessa on mietittävä, kuinka korkealaatuisia kuvia on mahdollista käyttää ja onko taiteilijalla halukkuutta investoida laadukkaisiin kuviin, mikäli sellaisia ei ole käytettävissä. Omasta projektistani valokuvien tekijänoikeudet puuttuivat. Tämä tuli esille vasta puoli vuotta sen jälkeen kun projekti oli käynnistynyt.

Positiivisena asiana hankkeessa pidin kolmannen henkilön olemista projektissa. Tämä kolmas henkilö oli erinomainen 'sparrari' ja pystyi helposti taiteilemaan minun ja taiteilijan välissä.

LÄHDELUETTELO:

Hanna Vilkkä ja Tiina Airaksinen 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä, Gummerus Kirjapaino Oy

Marquand Ed 1981: How to Prepare Your Portfolio, second edition revised, Art Direction Book Company, New York, sixth printing 1993

Pirjo Linnakylä, Pirjo Pollari ja Sauli Takala (toimittajat) 1994. Portfolio, arvioinnin ja oppimisen tukena, Jyväskylän Yliopisto, Kasvatustieteiden tutkimuslaitos. Jyväskylä: Kirjapaino Oma Oy

Samara, Timothy 2007. Publication Design Workbook, A Real-world Design Guide, Yhdysvallat, Massachusetts, Rockport Publishers Inc.

Paananen, Petteri 2007. InDesign CS3, Julkaisun tekeminen, Visual sarjat, WSOYpro/Docendo-tuotteet, Saarijärven Offset Oy

Lähilahti, J. 2003. Photoshop Elements kuvankäsittely, Visual sarja, Docendo Finland Oy, Sanoma WSOY, Saarijärven Offset Oy

Adams Morioka and Terry Stone 2006. Color Design workbook, A real-World Guide to Using color in Graphic Design, Rockport Publishers Inc. 2008

Dokumentit:

Humanistinen ammattikorkeakoulu 2009. Opinnäytetyöopas, Ammattikorkeakoulun perustutkinnot, Perusopetustiimi, verkko-ohja TOLA

Lehtiartikkelit:

Kemppainen, Jouni K. 2009. Äkkijyrkkä!. Helsingin Sanomat, kuukausiliite s. 31-36

Luukka, Teemu 2009. Taiteen rahoitus aiotaan siirtää uudelle virastolle. Helsingin sanomat, 21.10.2009

Suulliset lähteet:

Harri, Henna 2008. FRAME, Helsinki 14.4.2008 palaveri ja puh.keskustelut huhtikuu 2008

Muukkonen, Marita 2008. FRAME, Helsinki 4.2.2008

Markku Valkonen. Joulukuu 2008, Huhti-Toukokuu 2009

Internet-lähteet:

Fredriksson, Päivi 2007. Portfolion mahdollisuudet, PortfolioWiki, EVTEK muotoiluinstituutti. 4.10.2009

http://www.profolio.fi/wiki/index.php/Portfolio_mahdollisuudet

Peda.net, Portfolio-opas, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto 15.9.2009 <http://www.peda.net/veraja/jyu/ac/all/portfolio/pofoopas/>

Artist portfolio Guidelines, How to Create Artist Portfolio: <http://art-support.com/portfolio.htm> 22.10.2009

Helsingin Yliopisto: Yliopistoportfolio - sanastoa, 22.10.2009

http://www.helsinki.fi/henkos/yliopistoportfolio/yliopistoportfolio_sanastoa.html

Tervakari & Silius 2005. 10. Luento: Visuaalinen suunnittelu, TTY/DMI/Hypermedialaboratorio 1.10.2009

<http://matwww.ee.tut.fi/hmopetus/sistuot/luennot/luento10/SisTuotLuento10.pdf>

Valokuvataiteilija Juha Metson kotisivut, www.juhametso.com, 18.9.2009. Artikkel. Juha Metso – vuoden lehtikuvaaja, 2000

Nykypainon tarjous (marraskuu 2009):**Kansi**

Koko: 240 x 220 mm
 Laajuus: 4
 Värillisyyys: 4/4
 Paperi: Invercote creato 260g/m2 720mx
 Määrä: 500 kpl

Sisus

Koko: 240 x 220 mm
 Laajuus: 32
 Värillisyyys: 4/4
 Paperi: Novatech satin 170g/m2 520x720
 Määrä: 500 kpl

Hinta: 6063,40 € (alv 22%)

Trio-offsetin tarjous (toukokuu 2009)

Koko: 250 (leveys) x 230 mm (korkeus)
 Laajuus: 40 sivua + kansi 8 sivua (kannessa 200 mm:n liepeet edessä ja takana)
 Värit: 4/4 cmyk, kansi 4/0 cmyk, kanteen konelakka 1/0
 Aineisto: tulostusvalmis tiedosto
 Vedos: digitaalinen värivedos
 Paperi: 170 g/m MultiArt Silk
 Kansipaperi: 260 g/m Trucard Duo Matt
 Jälkikäsitteily: liinalankasidonta, laatikkopakkaus
 Painos: 500 kpl

Hinta 4446,90 € (alv 22 %)

Art Printin tarjous (marraskuu 2008)

Aineisto Tulostusvalmis taittotiedosto
Kansi
 Sivumäärä 8 (liepeet molemmin puolin)
 Koko 250 x 230 mm
 Värillisyyys 4/0 cmyk + offsetlakka 1/0
 Materiaali 260 g Trucard mattakartonki

Sisus

Sivumäärä 40
 Koko 250 x 230 mm
 Värillisyyys 4/4 cmyk
 Materiaali 170 g Multiart silk

Rakenne Lankasidottu, laatikkopakkaus. 500 kpl

Hinta 3416 € alv 22%

KULTTUURI

SEPPÖ SIRK

Miina Äkkijyrkkä ja hänen uusi, teräspalkeista tehty veistoksensa Sweet Yellow Melon Haikon kartanon puutarhassa.

Äkkijyrkän lehmät laiduntavat nyt Haikossa

► Taiteilijan 60-vuotisjuhlanäyttely levittäytyy kartanon puutarhaan

PORVOO. Miina Äkkijyrkkä on ollut viime aikoina julkisuudessa useammin kyyttöjensä kuin taiteensa takia. Vaikka hänen taidettaan ja sen ulkopuolista toimintaa on vaikea, ellei mahdoton erottaa toisistaan, katse on nyt teoksissa.

Äkkijyrkkä täyttää 60 tänään torstaina. Juhlanäyttely avautui toukokuun lopussa Haikon kartanossa.

Ensi alkuun ajatus Äkkijyrkästä Haikossa tuntuu hullulta. Haikon "hovitaiteilija" oli **Albert Edelfelt**, joka vuosien ajan vietti kesänsä kartanon mailla ja maalasi siellä yli kaksisataa teosta.

Kylpylähotellina toimivan, **Armas Lindgrenin** piirtämän

KUVAT

Miina Äkkijyrkän juhlanäyttely 6. g. saakka Haikon kartanossa (Haikkoontie 114, Porvoo). Avoimna joka päivä aamusta iltaan.

kartanon maine rakentuu luksukselle, josta Äkkijyrkän romurautaveistokset ovat kaukana. Juuri siksi niiden tuominen puiston vehreyteen on raikas veto. Tuskin monimetrisille lehmille kovin montaa näyttelypaikkaa edes on tarjolla.

Kartanosta kerrotaan, että Haikkoon häitä viettämään tulleet nuoret parit eivät ole

olleet näyttelystä aivan riemuissaan.

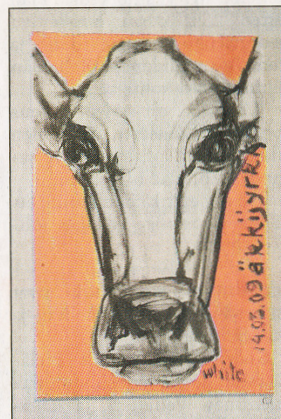
Uusi *Sweet Yellow Melon*, autopeltien sijaan keltaisesta teräspalkista tehty nelimetrisen vasikka oli ensin kartanon edessä, mutta siirrettiin sivuun näkymää häiritsemästä.

Puutarhassa kahdeksalla peltilehmällä ja -vasikalla on tilaa laiduntaa.

Ujo musta, Porin vasikka ja Holy Calf märehivät rannassa. Toisin kuin esimerkiksi Helsingin Sörnäisten *Joyn* kohdalla, täällä vasikoita pääsee tarkastelemaan vaikka niiden alla kävelemällä.

Näin veistosten mittakaava ja Äkkijyrkän kyky nähdä autonrohjakkeissa eläimellisiä muotoja pääsevät oivasti esiin.

Äkkijyrkkä on maalannut viime ajat vimmaisesti, osoittavat kylpylärakennuksessa esillä

Äkkijyrkälle rakas lehmä katsoo kohti teoksesta *Red*.

olevat teokset. Maaliskuussa on syntynyt moni teos, parhaimmillaan useampi päivässä. Maalaukset ovat helpon näköi-

siä, vaivattomilla viivoilla syntyneitä.

Tuskin kukaan suomalainen nykytaiteilija piirtää ja maalaa lehmää paremmin kuin Äkkijyrkkä. Hän hallitsee karjansa muodot ja käytöksen. Hän kaivaa niiden katseesta jotain selkeää, johon vain mallinsa todella tunteva taiteilija kykenee.

Ilmeikkyyden rakentuu sierainten kaarista, korvien asennoista ja liikkeen vaikutelmista.

Näyttelyyn on kuin viitteeksi tuotu myös muutama vanhempi teos. Vastasyntynyt *Rääpäle*, läpimurto teos vuodelta 1973 oli esillä Suomen Taiteilijain vuosinäyttelyssä 1978.

Lehmä on ollut ja pysynyt. "Minulle maailma on lehmät, koska niillä voi kertoa kaiken", taiteilija sanoo uudessa teoskirjassaan.

Kaisa Heinänen

Kyöttövasikka ja Miina / Miina avec un de ses protégés de la race autochtone /
A kyöttö (Eastern Finncattle) calf and Miina
2009
Uutela, Helsinki
photo: Juha Metsä

Vasikkain riemu on minulle ikuista

Vietäessäni lapsuuten ihanaa vasikkain kanssa sieluni poraavat heidän sieraimensa kaaret, silmänsä säihke, ilo, vallaton välittömyys, korviensa kääntylevät lenjat - linkussa, törellään tötteröllä hurassa aivan korvat käpjet toisissaan kiinni. Nukkuaan roikkolleen koko heidän ajatuksimaailmansa sinä tarjolla, suunnaton uteliaisuus ja elämänpaino, niskat linkussa ja syöksähdys eteenpäin aivan kuin jalat joskus vai hipoisivat - musta, kun he laikkaavat äksynä ja viivana korvat ja hännät viivaa antaan. Heidän menonsa, voimansa ja vapauden kaipuunsa kontrastina rauhallisin rauku- ja märehimäshetkin, kun he siinä pää kyljessä nukkuvat unia nähdessäni, että silmänsä vipottavat ja hualet kun lymyilisivät, käyvät liikkeessä kuin nauttien heinää - syvä ren-unii jalat sutien välillä... Jos on kesä ja helle, rojoseillaan nukkuvat kuin kuolleet rentoina kyljellään ja heissä ei hievahda mikään. Kuinka monta sokkia olen saanut, kun olen luullut, että he ovat kuolleet. Niin syvä rentous menellään - tosi rehti...

Eipä aikaakaan - pooli vuotta vain - niin jo ovat muuttaneet hiehoiksi. Ovat kuin kadolliset konnaansa, enosta irti vaikea nuoletat heidän sieraimeen, silmänsä ja korvan vierustoittoon, mutta siinä huomassa ovat oppineet oikeat lehmän käyttötavat. Heillä tämä käytöksen kirjo, heidän heikät luonteensa ja persoonallisuuden piirteensä lukemattomine yksityiskohdineen mukana säilyin läpi mummoksi asti. Säikkyy, utelia, hermohelkko iäti on kuin räjähdysaltis mäntänyrny valmima hyökkäämään kimppeun. Ei niitä laumassa monta tarvitse olla, kun sinä on tosi viipinää. Ja sinä vasta dynamiittia ja dynaamisuuat on, kun on muutama yliaistikas yksilo. He minut hurmaavat yhä väreinsä salan julkaitoina keväisin, kun uudet vasikat syntyvät. Ei yhtä lehmää voi omistaa, kun se tulee hian lähelle ihmistä ja kadoitaa karjakäytöksen. On oltava sukua, sukulaisia ja enlasia tuntemattomaa mausteeksi,

suostaan vellejä, että tietäisi, mitkä ovat luonnon lait. Kun on vuosia kymmenen yhdessä oltu, alkaa selviää kysymyksiä, mikä yhteiskunnassa on taitelijaita. Palkkouskylöt, persoonat ovat haastavia, mutta niistä saa enemmän.

Minulle maailma on lehmät, koska niillä voi kertoa kaiken tai oikeamman sanoisin, että haluaisin keskittyä vasikoihin, koska siinä on niin kova potku. Lehmät tulevat sivutoiteina. Ei mikään elin ole yhtä kaunis, esteettinen ja jännittävä kuin nautaidin. Minulla on tasapaino itseni kanssa, jos minulla on lehmä autossa. Eli en ole köyhä enkä köpeä eikä minulta puutu mitään, enkä minä kaipaa mitään. Minä olen ollut elämäni kuluessa huomattavasti enemmän tunteja heidän kuin ihmisten kanssa. He ovat huomattavasti luotettavampia kuin ihmiset, eikä heidän seuransa ole koskaan tyhää eivätkä he osaa käyttäytyä kieroisti tai huonosti. Jatkua anti on myös heidän itsenäisyytensä ja nippunauttamattensa maailman muuhin ihmisiin nähden. Vasikkain riemu on minulle ikuista.

Miina Äkkijyrkkä
Kuvantekijä

- 3 -

Veistoksia Sculptures Sculptures

JOY / Ruuholahden vasikat, Veaux de Ruuholahti, the Ruuholahti calves
teräskonstruktio ja autonpelli / construction en acier et débris automobiles /
steel construction and car body parts
2002
Helsingin kaupungin kokoelmat / Collections de la Ville de Helsinki /
City of Helsinki collections
photo: Juha Metsä

11 -

Veistoksia
Sculptures
Sculptures

Kuravestijä Miina Äkkijyrkkä viimeistelee KEVÄTKUTUUNAA -teosta
La sculpture Miina Äkkijyrkkä met la dernière main à l'oeuvre LA VENUE DU PRINTEMPS /
Sculptor Miina Äkkijyrkkä puts the final touches to SPRING FEVER
Pronssi / Bronze / Bronze
2008
Helsinki
photo: Juha Metsä

CURRICULUM VITAE

MIINA ÄKKIJYRKÄ
SKATA, 00980 Helsinki, Finland

Pub & Fax: +358 9 3411911
GSM: +358 50 548 555 40
E-mail: miina@akkijyrkka.com
www: www.akkijyrkka.com

Henkilötiedot

Syntynyt: 2.7.1949 Lappelaissa
Lapset: 1977 Laura, 1983 Ylko ja 1990 Pihlaja
Syttynyt: Riitta Laine
Tähtitilaisuudet: Miina Äkkijyrkkä ja Liina Läng
Viralliset: Miina Äkkijyrkkä

Koulutus

1969-73 Suomen Kuvataiteidenakatemia
1967-68 Puolijan-Saven Kärjäläntoukolu
1965-66 Työajan Hivertalouskoulu

Tunnustus

2002 Valtion kuvataitepalkinto

Valikoima jäsenyyksiä ja luottamustoimia

1988 Bare Eerik Sarvini Trust
1984-88 Suomen Geeniainestoitumiskan asianajantustajien
1974 Suomen Kuravestijäliitto
1974 Helsingin Taiteilijaseura

Elävät, henkikuvaukset ja dokumentit

2001 Mattiäskä - Miina's 69 min, ohjaukseen Lasse Naukkarinen
2001 BSE (nimellä Riitta Laine), ohjaukseen Jacob Creutzfeld
1993 Olen aito suomalainen, ammatti ohjaukseen Claes Olsson
1989 Nauttavuus, 28 min, ohjaukseen Lasse Naukkarinen
1980 Nuotin Tähti ja Hevonen, ohjaukseen Marjut Jokelainen & Heikki Inanen
1979 Nalala, Amalia-lehden omistaja, ohjaukseen Matti Kasila

Julkiset veistokset, patsaat, reliefit

2002 TeknoVäskä - Oivallus, patsas, alumiiniset, sähköpölyvät, Hämeenlinna
2001 Armo ja Totuus - reliefi, autotorni, liialinen Oikeustalo
2001 Ozma, miehenin oksat, Turku 2001, Helsinki & Tallinna 2002

1999 Pyhä väskä & Pöytä väskä / Runohelien väskät, autotorni
Pori 1999, Hailanemi, Helsinki 2000 (20m x 10m x 6m)
1991 Tähtitilaisuus-patsas, puu, Varkauden Arantomestus (12m x 4m x 8m)
1985 Ilo, Kolme lunkkua väskää, 3 pronssi-veistosta,
Seinäjoki (5m x 4m x 5m)
1985 Yhtäyksiä Maasurille
Suomen ensimmäinen maataidekeskus toteutettu
20 hengon tallovoiminta, Atokoski
1983 Tilaripatsas, talkoivoittoa näytin työn kunniaksi, pronssi, Nivala
(6m x 2,5m x 5m)
1978 Vieteri, näköpatsas Vieteri-ravusta, pronssi, Iitti (1,5m x 0,8m x 1,3m)
1975 Aamilla / Juottoväskä, 3 pronssi-veistoksen ryhmä,
Suomen Outoleikki, Mänttä, Helsinki (3,5m x 2,5m x 2,5m)
1973 Elii Loppet, reliefi, pronssi, Vähä, Helsinki
1973 Sonninen, pronssi, Väinö Aalton museo, Käpylähti ja
Eduskuntatalo
1973 Raitapalo, pronssi, yrityskokouksissa

Näyttelyt

Valikoima yksilyisnäyttelyitä

2009 Lappelaissa - Eläviä kyllä
2009 Crossover, Hoviat 2009, Aattolanhoivi, Aattola
2009 Haikon kartano, Porvoo
2008 Galleria Krieta Mäkkölä, Helsinki
2008 Iittala Group, Hämppylän latti, Hämppylä
2008 Korpooon näyttökohde
2007 Galleria Neptunus, Sipoos
2007 Kotkan valokuvakeskus
2004 Galleria Sculptor, Helsinki
2003 Galleria Nefret, Turku
2002 Miina ja Bebe-leikki, Väinö Aalton museo, Turku
2000 Laubeckin kulttuurikeskus, Germany
1995 Neljänkammuse, Alajärvi
1992 Narmijärven karjastogalleria & Taaborin vuosi, Narmijärvi
1986 Galleria Pasa, Helsinki
1984 Gallerialla, Helsinki
1980 Galleria Sculptor, Helsinki
1976 Galleria Pasa, Helsinki

Valikoima ryhmänäyttelyitä

2009 "Lähellä ja vekkottina" näyttely Kari Caenen kanssa, Välsamoo,
Kaapelitehdas, Helsinki
2008 Mies ja nainen, Piemi ja Viljo, Eesti
2008 Be Hooset, Marimekko-Artel yhteisnäyttely, Tokyo, Japani

2008 Cool Down - Marimekko näyttely Pariisi, Ranska
2008 Maatsooni, Marimekko Artel yhteisnäyttely, Milano, Italia
2008 Hardcore New Finnish Design, Marimekko, New York, USA
2004 Jyväskylä, Kaapelitehdas, Helsinki
2003 Mäntän kuvataideviikot
2003 KESÄ, vatsaa ja uutta kuvataidetta, Keravan Taidemuseo
2002 Karahillo, Galleria Laitajalan, Helsinki
2002 Juuret, Tädehalli, Helsinki; Kunstihoone, Tallinna
2002 Taju 2002, Hivinkää
2000 Helsingin Juhlaviikot, Forum Box, Helsingin kaupungin taidemuseo
1999 Ruraka - massamedia taide, Pori Jazz, Poriin Taidemuseo
1995 Ylärynnäytely, Burgdorfer, Lyypeki
1995 Pöly Art 95, Jorvenmäki
1994 Maistaja Maailma, Nuorten Taidekeskus, Kaunankoski
1990 Luovasta Luonnosta, Taidekeskus Artport, Viitasaari
1989 Nelo-Galleria, Raahel
1988 Pihet - det som ger livestycka, Suomi Galleria, Tukholma
1982 Pyyhäminen Kartanon Kesinäyttely, Hella
1982 Voipalatsi Kesinäyttely, Valkkoski
1979 Purun Kesinäyttely, Oronen
1976 Ylärynnäytely, Moskova
1975 Purun Kesinäyttely, Oriveri
1974 Helsingin Juhlaviikot
1973 Suomen Taiteilijain 78 näyttely, Tädehalli, Helsinki

Asiantuntijatehtävät eläinproduktioissa

2002 Sydänten testekamari, vapasatoisuus tulova
oppeter, toteutettu talkoovoimin, Aleksanteri Teatteri,
ohjaukseen Outi Häskänen
1991 Maahisten Makea Maito, kansainvälinen Koulu-TV-sarja, YLE1, ohjaukseen
Kari Tikonen-Sepänen
1989 Brakko-oppeter, VR:n Makarini, ohjaukseen Paavo Liski
1988 Figuron häät, näyttely, Teatterikorkeakoulu,
ohjaukseen Jussi Parvainen
1986-88 Dunkkerin keranti, TV-sarja, YLE1, ohjaukseen Timo Bergholm
1979 Nalala, elokuvaa, ohjaukseen Matti Kasila

Töitä kokoelmissa

Kasmas
Väinö Aalton museo
Suomen Valtio
Eipoon kaupunki
Helsingin kaupunki
Turun kaupunki

Hiljattamiä yhtiöitä
Veho Oy
Iitin kunta
Nivalan kunta
Bela-Suomen Meijerilaitos
Keskus-Suomen Meijerilaitos
Käpyläns
Pätkät-KOP OKO ja Lapsien Säästöpankki

Yhteiskunnallinen hyöskentely perinnekan ja perinnoiseman hyväksii

1996 SKATA, perinnetila
20 vuotta aiemmin eläin-Eläin tiliä kansainvälinen ja eläinperinne
karjainhoitoon ja suomenin kolpavaksi. Maailmanlaajuisella
saavutettu 10 hehtaarin perinnoiseman palauttaminen.
(nykyinen Uuteen ulkoaluet)
1999 Pori Jazz 1999
Sonnin kanssa käyty perinteisessä karjakon arvossa festivaali-
kaupungin kadilla, näyttelyin jälkeen enintymään sonnin ja viiden
enkelin kanssa vuokkoitteen festivaalialueella väkoon ajan
1996 Hebi Tossavain Karjan lieto
Keskittiesi korvausnottonen karja-aineksen löytyminen
Hebi Tossavain kuolua, pelastus- ja säilyttämistoimet 12 pään
karjasta 130 pään populaatioksi
1991-95 Simolan tila, miljöön ruusula, Artjärvi
1994 Jousta, Joutopöytä
talopöytä-keskijuhla, soinnilla-ajo- ja käsialppesyytyä
1991 Tädehalli
30 m2-vatsaisen talolehän (10m korkeus) rakentaminen
määrityksellä Varkauden asuntomestulla sekä avustajan taide-
opettelijayhtymän ohjauksella
1990 Jaakko Pöytäpöytä
näyttelyin maastoon elämästä, työelämästä eläiminen, Jala
1988-90 Nauttavuus:
22 nauata ja paimenet koiraisen Suomen ensimmäisen Karjalapöytä-
yhtytksen perustamisen liittymisen tapahtumisen historiallinen
toistettu neljänä kaupunkina, päättyen Helsinkiin, jossa oli
VI Kansainvälinen Kotieläinnottonen Konferenssi, teos filmatoitoin
joo on ollut monilla filmifestivaaleilla, joista tärkein on Festival
International du Film sur l'Art, Montreal

Suunnitteluyhteistyö

2007- Marimekko Designer